

ALEKSANDAR SKRJABIN: 24 PRELUDIJA OP. 11

Serenčeš, Slavica

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, The Academy of Arts Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:134:167987>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU

ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST

STUDIJ KLAVIRA

SLAVICA SERENČEŠ

ALEKSANDAR SKRJABIN: 24 PRELUDIJA

OP. 11

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

doc. art. Konstantin Krasnitski

Osijek, 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. ALEKSANDAR SKRJABIN – ŽIVOT I DJELO.....	2
3. ANALIZA 24 PRELUDIJA OP. 11.....	5
3. 1. PRELUDIJ BR. 1 U C-DURU.....	7
3. 2. PRELUDIJ BR. 2 U A-MOLU.....	11
3. 3. PRELUDIJ BR. 3 U G-DURU.....	15
3. 4. PRELUDIJ BR. 4 U E-MOLU.....	18
3. 5. PRELUDIJ BR. 5 U D-DURU.....	21
3. 6. PRELUDIJ BR. 6 U H-MOLU.....	24
3. 7. PRELUDIJ BR. 7 U A-DURU.....	29
3. 8. PRELUDIJ BR. 8 U FIS-MOLU.....	33
3. 9. PRELUDIJ BR. 9 U E-DURU.....	37
3. 10. PRELUDIJ BR. 10 U CIS-MOLU.....	40
3. 11. PRELUDIJ BR. 11 U H-DURU.....	43
3. 12. PRELUDIJ BR. 12 U GIS-MOLU.....	46
3. 13. PRELUDIJ BR. 13 U GES-DURU.....	48
3. 14. PRELUDIJ BR. 14 U ES-MOLU.....	51
3. 15. PRELUDIJ BR. 15 U DES-DURU.....	54
3. 16. PRELUDIJ BR. 16 U B-MOLU.....	57
3. 17. PRELUDIJ BR. 17 U AS-DURU.....	61
3. 18. PRELUDIJ BR. 18 U F-MOLU.....	63
3. 19. PRELUDIJ BR. 19 U ES-DURU.....	67

3. 20. PRELUDIJ BR. 20 U C-MOLU.....	70
3. 21. PRELUDIJ BR. 21 U B-DURU.....	73
3. 22. PRELUDIJ BR. 22 U G-MOLU.....	75
3. 23. PRELUDIJ BR. 23 U F-DURU.....	77
3. 24. PRELUDIJ BR. 24 U D-MOLU.....	79
4. ZAKLJUČAK.....	82
5. SAŽETAK.....	83
6. LITERATURA.....	84

1. UVOD

Tema ovog rada je analiza 24 preludija op. 11 kompozitora Aleksandra Skrjabina koji zauzima posebno mjesto u ruskoj glazbi na prijelazu s 19. na 20. stoljeće. Prije analize bit će obraćena pozornost na upoznavanje života skladatelja i njegova najznačajnija djela.

U ponekim Skrjabinovim djelima ima primjesa impresionizma, dok u drugima nagovještava postromantičarski kromatizam i atonalitet. Poznato je da je, uz Liszta i Wagnera, Skrjabinov veliki uzor bio Chopin. Unatoč tome, na Skrjabinovo stvaralaštvo nije utjecala narodna glazba. Preludiji op. 11 pripadaju ranom razdoblju skladanja gdje je još uvijek vidljiv Chopinov utjecaj, ali se također već oblikuje Skrjabinov individualni stil koji će biti prikazan kroz analizu preludija.

Kod analize skladbi osvrnut ću se na oblik skladbe, dinamičke i agogičke elemente, harmonijsko kretanje te tehničke zahtjeve s kojima se susreće izvođač prilikom izvođenja ovih preludija.

2. ALEKSANDAR SKRJABIN – ŽIVOT I DJELO

Aleksandar Nikolajevič Skrjabin rođen je 6. siječnja 1872. godine u Moskvi. Glazbenu nadarenost naslijedio je od majke koja je bila profesionalna pijanistica te učenica Lešetickog, međutim zbog njene prerane smrti Skrjabin prvu glazbenu poduku dobiva od očeve sestre. Počeo je veoma rano skladati te su njegove prve skladbe nastale kada je imao samo šest godina.

Skrjabin se pod očevim utjecajem upisao u kadetsku školu, a uz to je 1883. godine, kada je imao deset godina, započeo privatno glazbeno obrazovanje kod Georgija Konjusa koji je bio njegov prvi učitelj kompozicije. Lee (2006: 2) navodi da je kod Konjusa proučavao Cramerove studije, Mendelssohnove *Pjesme bez riječi* i pojedina lakša Chopinova djela. Godine 1885. Skrjabin počinje učiti harmoniju kod Sergeja Tanjejeva koji ga ujedno i priprema za Moskovski konzervatorij. Klavir je učio kod Nikolaja Zvereva. U to vrijeme razvijao se kao pijanist, a nastalo je i nekoliko njegovih kompozicija kao što su *Nokturno u As-duru*, *Mazurke op. 2 i op. 3*, *Sonata u es-molu*, *Fantazija u a-molu* i *Etida u cis-molu op. 2 br. 1*.

Skrjabin se 1888. godine upisuje na Moskovski konzervatorij. Klavir je učio u klasi Vasilija Safonova¹. Kod Sergeja Tanjejeva učio je kontrapunkt, kod Arenskog kompoziciju. Međutim, zbog mnogih nesuglasica s Arenskim, Skrjabin je prekinuo studij kompozicije i na konzervatoriju položio diplomski ispit samo iz klavira 1892. godine dobivši zlatnu medalju.

Nakon završetka studija Skrjabin uz pomoć Mitrofana Bjeljajeva koji je bio njegov mecena i organizator nastupa odlazi na koncertnu turneju po Njemačkoj, Belgiji, Francuskoj i Nizozemskoj koju uspješno završava 1896. godine. „Njegove izuzetne pijanističke sposobnosti proizvodile su i tada i kasnije redovito dubok dojam na slušatelje. Finoća i osjetljivost udara, jedinstvena pedalizacija i poetski zanos bijahu obilježja po kojima su Skrjabinovi nastupi ostajali nezaboravni...“ (Andreis, 1976: 647) Od 1898. godine počinje raditi kao profesor klavira na Moskovskom konzervatoriju. Iste godine se u Odesi prvi puta izvodi njegov *Klavirski koncert u fis-molu op. 20*. U to vrijeme sklada svoje prve orkestralne skladbe te nastupa po svim većim gradovima Rusije i državama zapadne Europe izvodeći svoja djela.

U razdoblju od 1904. do 1909. godine Skrjabin živi izvan Rusije, najviše prebiva u Švicarskoj te u međuvremenu putuje u Sjedinjene Američke Države kako bi nastupao. Vraća

¹ Vasilij Safonov je također bio učitelj velikog ruskog kompozitora i pijanista Sergeja Rahmanjinova.

se u Rusiju 1909. godine iz koje će odlaziti samo radi izvođenja svojih djela, a početkom proljeća 1915. godine u rodnoj Moskvi umire od trovanja krvi.

Skrjabin je pisao isključivo za klavir i orkestar. Njegovo stvaralaštvo dijeli se na rano i kasno razdoblje². U ranom razdoblju Skrjabinova stvaranja nastaju pet prvih klavirskih sonata, prve tri simfonije, *Etide op. 8*, *24 preludija op. 11*, *Poeme satanique* za klavir te *Božanska poema* i *Poema ekstaze* za orkestar. Skrjabin je možda jedini Rus u čijoj se glazbi ne nalaze ruski narodni elementi³. Svoje uzore u mladosti nalazi u Chopinu i Lisztu, te kasnije i Wagneru. Burge (1990: 53) navodi da se mnoge Chopinove karakteristike nalaze u Skrjabinovim ranim djelima: pijevne melodije u desnoj ruci s kromatskom pratnjom i sporednim glasovima u istoj ruci te istaknutim sporim melodijama u basu i širokim *arpeggima* u lijevoj ruci.

Međutim, Skrjabin sve više razvija svoj individualni stil te počinje graditi harmonije na kvartama, umjesto na tercama. (Danuser, 2007.; Šonberg, 1983.) Tako su mnoge njegove kompozicije građene na tzv. „mističnim“ akordima⁴. (Primjer 1.)

Primjer 1. Skrjabin: „Mistični“ akord

Prema Gillespiu (1972: 273)

Skrjabinovu glazbu karakteriziraju i neobični ritmovi, tj. poliritmija i polimetrija. „Njegovi su ritmovi zamršeni, nejasni, u stalnom previranju, kome je podložna i njegova melodika, čas lirski sanjarska, čas osjećajna, čas eterična i maglovita.“ (Andreis, 1942: 521)

² Andreis, J. (1942) *Povijest glazbe*. Zagreb: Izdanje Matice Hrvatske, str. 521

³ Ibid.

⁴ Gillespie, J. (1972) *Five Centuries of Keyboard Music*. New York: Dover Publications, str. 273

Djela iz kasnog razdoblja Skrjabinova stvaralaštva su *Prometej*, za orkestar, klavir, orgulje i zbor, posljednjih pet klavirskih sonata, *Poeme nocturne*, plesovi *Guirlande*, *Flammes sombres* i *Vers la flamme*.

„Doista, ekstatičnost je jedna od najznačajnijih obilježja Skrjabinove umjetnosti. Od etide u dis-molu iz op. 8 preko klavirskih sonata do *Poeme ekstaze* i dalje, do *Prometeja*, ekstatična stanja su posvuda oznaka preobraženog Skrjabinova duha, koji je težio k ekstazi kao prirodnom cilju, do kojeg glazba mora dovesti.“ (Andreis, 1976: 647)

3. ANALIZA 24 PRELUDIJA OP. 11

Preludij je instrumentalni stavak slobodnog improvizacijskog karaktera koji se javlja kao uvod u veće djelo ili kao samostalna kompozicija⁵. U početku je služio samo kao preambula, tj. uvod u neko djelo, da bi ga kasnije Chopin u svojoj zbirci preludija op. 28 doveo na višu razinu tretirajući ga kao samostalnu skladbu.

Skrjabinova 24 preludija op. 11 pripadaju ranijem razdoblju njegovog stvaranja gdje se još uvijek vidi utjecaj Chopina. Nastajala su u periodu od osam godina – od 1888. do 1896. godine. (Roh, 2015: 24)

Leikin (2011: 51) navodi da prije Skrjabinova i Rahmanjinova u ruskoj glazbi nije postojala tradicija skladanja preludija. Skrjabin, nakon što je objavio nekoliko preludija u op. 2 i op. 9, odlučio je napisati 24 preludija po uzoru na Chopina. Takva odluka je nastala tako što se putujući zapadnom Europom s Bjeljajevim okladio da sklada 48 preludija, tj. dvije skupine od 24 preludija u kojima će biti zastupljeni svi dur i mol tonaliteti do travnja 1896. godine⁶. Takav koncept također podsjeća na Bachovih 48 preludija iz dva sveska *Dobro ugođenog klavira*. Unatoč okladi, Skrjabin je skladao 47 preludija. Svrstao ih je tako da se dvadeset četiri preludija nalaze u op. 11, šest u op. 13, pet u op. 15, pet u op. 16 te sedam u op. 17.

Ranije spomenuti utjecaj Chopina na Skrjabinova se očituje kada se usporede Skrjabinova 24 preludija op. 11 sa Chopinovim preludijima op. 28. Broj preludija u oba opusa je identičan kao i tonaliteti preludija koji su poredani prema kvintnom krugu. Iza preludija u duru slijedi preludij u paralelnom molu. Skrjabinovi preludiji nisu dakle poredani kronološki jer je prvi napisan Preludij broj 4 u e-molu 1888. godine u Moskvi. Zatim je 1889. godine u Kijevu napisan Preludij br. 6 u h-molu, 1893/4. u Moskvi Preludij br. 10 u cis-molu, 1895. u Dresdenu Preludij br. 14 u es-molu, iste godine Preludiji br. 3, 19 i 24 u Heidelbergu i Preludiji br. 17, 18, 23 u Vitznau. Godine 1896. su u Amsterdamu napisani Preludij br. 5, u Parizu Preludiji br. 8 i br. 22 te u Moskvi Preludiji br. 1, 2, 7, 9, 11, 13, 15, 16, 20 i 21. Prvo izdanje Skrjabinovih Preludija op. 11. je izdanje Bjeljajeva iz 1897. godine gdje su preludiji grupirani u četiri grupe od šest preludija. (Lee, 2006: 8)

⁵ *Muzička enciklopedija*, 3. svezak (1977) Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, str. 125

⁶ Preuzeto s: <http://www.henle.com/media/foreword/0484.pdf>

Sličnost s Chopinovim preludijima je i u tome što su napisani kao klavirske minijature, tj. kao etide, mazurke i nokturna. Skrjabin je u pismu Bjeljajevu naglasio da je svaki preludij samostalna kompozicija⁷.

Prema Roh (2015: 84), preludiji se mogu podijeliti na tri skupine. Prvoj skupini pripadaju preludiji koji sadrže brzu pratnju u basu često popraćenu skokovima i širokim rasponom tonova. Kroz preludij se pojavljuju ekstremne dinamičke oznake koje na vrhuncu dosežu *fff*. Primjer su preludiji br. 6, 14 i 18. Druga skupina su preludiji polifonog stila s pratnjom u punim akordima i širokim skokovima, također ekstremnih dinamičkih oznaka. U nju spadaju preludiji br. 7, 20 i 24. (Roh, 2015: 85) Posljednju skupinu preludija čine preludiji pisani u stilu nokturna sadržavajući lirsku melodiju. Također sadrže posebnu melodiju u tenoru za koju je potrebno paziti da ne prekrije glavnu melodiju. Ovoj skupini pripadaju preludiji br. 11 i 19. (Roh, 2015: 86)

Prema Lee (2006: 11), šesnaest preludija je napisano u trodijelnoj formi s neposrednim ponavljanjem prve fraze dok su ostali preludiji napisani u dvodijelnoj formi.

⁷ Preuzeto s: <http://www.henle.com/media/foreword/0484.pdf>

3. 1. PRELUDIJ BR. 1 U C-DURU

Preludij br. 1 skladan je u Moskvi 1896. godine⁸.

Na početku se nalazi oznaka *Vivace* što znači da je Preludij živahnog tempa. Također, kroz skladbu se pojavljuje oznaka *rubato* koja sugerira slobodno odstupanje od tempa što doprinosi improvizacijskom karakteru Preludija. Kroz cijelu skladbu se prožimaju kvintole u osminkama te melodija teče neprekinuto, bez pauze ili drugih notnih vrijednosti. Prema Leikinu, u tome se prepoznaje sličnost s Bachovim i Chopinovim Preludijima u C-duru iz prve knjige *Dobro ugođenog klavira*, odnosno opusa 28. (Leikin, 2011: 55).

U lijevoj ruci dominiraju široki rasponi rastavljenih akorda koje je potrebno vježbati u sporom tempu i po pozicijama. Tehnička zahtjevnost lijeve ruke je jedna od odlika Skrjabinove klavirske glazbe.

Preludij br. 1 je napisan u trodijelnoj A B A' formi.

Od 1. do 8. takta traje prvi A dio koji počinje u *piano* dinamici. Prva dvotaktna fraza završava na tonici C-dura da bi se zatim odmah ponovila, ali na subdominanti – u F-duru. Takvo harmonijsko kretanje pojavljuje se i u mnogim drugim preludijima iz ovog opusa. (Primjer 2.)

Vivace ♩ = 63-76 Op. 11 Nr. 1

Primjer 2

U 7. taktu se pojavljuje ranije spomenuta agogička oznaka *rubato* te dinamička oznaka *forte*. Također, kvintola koju svira samo desna ruka dok lijeva ima pauze označena je *marcato*

⁸ Lee, H. (2006) *Tradition and Innovation in the Twenty-Four Preludes, Opus 11 of Alexander Scriabin*: traktat. Austin: Hwa-Young Lee, str. 8
Dostupno na: <https://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/2563/leed28789.pdf>

criticama. Navedene značajke sugeriraju da se ovo mjesto svira veoma izražajno, pomalo razvučenom melodijom u diskantu koju je potrebno istaknuti pomoću *non legato* artikulacije. Ova dvotaktna fraza je kulminacija prvog A dijela. U 8. taktu pojavljuje se *diminuendo* koji iz *forte* naglo u jednom taktu vodi u *piano* kojim započinje B dio. Takvi nagli dinamički prijelazi su specifični za Skrjabinovu glazbu jer se po njima prepoznaje Skrjabinov kolerički temperament. (Primjer 3.)

The image shows a musical score for a piano piece, labeled 'Primjer 3'. It consists of two staves, treble and bass clef. The music starts at measure 5, indicated by a box with the number '5'. The right hand plays a melodic line with slurs and fingerings (2, 3, 4, 1, 4). The left hand plays a supporting line with slurs and fingerings (5, 5). Dynamic markings include 'cresc.' (crescendo), 'f' (forte), 'dim.' (diminuendo), and 'p' (piano). The tempo marking 'rubato' is placed above the right hand's line. The piece concludes with a final chord in the right hand.

Primjer 3

Drugi B dio započinje u 9. taktu i traje do 19. takta. Raspored fraza po taktovima je 2+2+2+4. U 13. i 14. taktu se nalazi silazna sekvenca. U lijevoj ruci rastavljeni smanjeni septakordi su u funkciji sekundarne dominante koja prethodi e-mol, odnosno d-mol akordu. Melodija u desnoj ruci se kreće silazno i djelomično sadrži tonove akorda iz lijeve ruke. (Primjer 4.)

The image shows a musical score for a piano piece, labeled 'Primjer 4'. It consists of two staves, treble and bass clef. The music starts at measure 9. The right hand plays a descending melodic line with slurs and accidentals (sharps and flats). The left hand plays a supporting line with slurs and accidentals. A 'cresc.' (crescendo) marking is placed above the right hand's line. The piece concludes with a final chord in the right hand.

Primjer 4

Također, u 13. taktu se pojavljuje *crescendo* koji sljedećih pet taktova vodi do *fortissima*. Potrebno ga je pažljivo izračunati, tj. ne početi prerano pojačavati zvuk kako bi efekt bio što intenzivniji. U taktovima 15 i 16 se nalazi skrivena uzlazna melodija u basu (*f-g-as-a*) koja završava na tonu g, tj. dominantni C-dura koja uz *crescendo* napeto priređuje početak trećeg A' dijela. (Primjer 5.)

Primjer 5

Treći A' dio, tj. repriza počinje u 19. taktu te je u kraćem obliku u odnosu na prvi dio. Početak reprize je ujedno i glavna kulminacija cijelog preludija. U *fortissimo* dinamici se u desnoj ruci ponavlja melodija iz prvog dijela za oktavu više te je pojačana oktavama, dok se u lijevoj ruci se također pojavljuju oktave i akordi. Prema Leikinu, ovo mjesto zbog tih karakteristika podsjeća na zvuk crkvenih zvona koja u ruskoj glazbi imaju posebno značenje. (Leikin, 2011: 53). Također, na ovom mjestu je potrebno paziti da se vanjski glasovi oktava čuju više nego unutarnji kako bi se postigao dobar balans zvuka. (Primjer 6.)

Primjer 6

Na kraju 22. takta se pojavljuje *accelerando* koji traje do kraja Preludija. Ubrzavanjem se pojačava uzbuđenje te *Preludij br. 1* završava svečano i briljantno u *fortissimo* dinamici. (Primjer 7.)

The image shows a musical score for a piano piece, specifically measures 21 and 22. The score is written for two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. Measure 21 is marked with a box containing the number '21'. The music consists of eighth and sixteenth notes, with some beamed notes. In measure 22, there is a dynamic marking 'ff' (fortissimo) and a tempo marking 'accel.' (accelerando). The piece concludes with a final chord in measure 22.

Primjer 7

3. 2. PRELUDIJ BR. 2 U A-MOLU

Preludij br. 2 skladan je u Moskvi 1896. godine⁹.

Mirnijeg, lirskog je karaktera, u umjereno brzom tempu (oznaka *Allegretto* na početku) i trodobnoj mjeri. Posebnost ovog preludija je u tome što se nigdje ne pojavljuje oznaka *forte* te prevladava *piano* dinamika koja se na dva mjesta pojačava samo do *mezzoforte*. Karakterizira ga i pjevna melodija koja mora biti tečna i u *legato* artikulaciji. Pedal nije previše zastupljen zbog čistog zvuka koji ovaj preludij zahtijeva te se koristi samo na mjestima gdje je potrebno povezati tonove širokih akorda.

Preludij br. 2 se sastoji od tri dijela: A B A'.

Prvi A dio traje od 1. do 32. takta. Sadrži dvije veće rečenice od 16 taktova. Svaka od njih se može podijeliti na manje fraze raspoređene kao 4+4+2+2+4 takta. U 2. taktu nalazi se oznaka *ritenuto* popraćena *decrescendom*, da bi se odmah u sljedećem taktu pojavila oznaka *a tempo* što čini ovaj preludij agogički zahtjevnim i daje mu veću izražajnost. Ista situacija se ponavlja i u sljedećoj četverotaktnoj frazi, u 6. i 7. taktu. (Primjer 8.)

Primjer 8

U 9. taktu počinje dvotaktna fraza koja se sekventno ponavlja u 11. taktu. Obilježava ih suprotno kretanje gornjeg glasa koji se kreće uzlazno i basa koji se kreće silazno. (Primjer 9.) Uz označeni *crescendo* potrebno ih je svirati i malo pokretljivije kako ne bi zvučalo monotono. Isto tako, potrebno je paziti da se melodija u desnoj ruci jasno čuje, pogotovo u 10. i 12. taktu

⁹ Ibid.

gdje se pojavljuju akordi koje svira ista ruka. Način vježbanja je da se, svirajući melodiju, na mjestu akorda odsvira samo njegov najgornji ton.

Primjer 9

U posljednjoj četverotaktnoj frazi prve rečenice nastavlja se *crescendo* iz 9. takta koji svoju najglasniju točku doseže u 14. taktu te fraza završava *diminuendo* koji se pojavljuje u 15. taktu. Akord koji se nalazi u basu u 14. taktu se zbog manje ruke može izvoditi kao *arpeggio*, s tim da najgornji glas u *arpeggiu* dolazi u isto vrijeme kad i nona u desnoj ruci, dakle na drugu dobu. (Primjer 10.)

Primjer 10

Druga 16-taktna rečenica A dijela počinje u 17. taktu i slična je prvoj. Široke akorde kao što je npr. akord u lijevoj ruci u 22. taktu potrebno je vezati *legato* pedalom. (Primjer 11.)

Primjer 11

Drugi B dio počinje u 33. taktu i traje 16 taktova. Sastoji se od dvije rečenice od 8 taktova. Prva počinje u e-molu te u taktu 39. modulira u G-dur. Potrebno je paziti da unutarnji glasovi ne budu preglasni i da se vanjski glasovi dovoljno ističu. (Primjer 12.)

Primjer 12

Druga rečenica sekvencirano ponavlja prvu – iz početnog g-mola modulira u B-dur u 47. taktu te u 48. taktu vodi u E-dur, dominantu a-mola koja, uz *diminuendo*, priprema početak reprize prije koje je potrebno također i malo usporiti. (Primjer 13.)

Primjer 13

Treći A' dio počinje u 49. taktu i veoma je sličan prvom dijelu. Na kraju je proširen s 4 takta gdje se melodija s početka preludija pojavljuje u lijevoj ruci. (Primjer 14. zadnji red ili 4t) Do kraja preludija se usporava kako je naznačeno te završava u *pianissimu*.

The image shows a musical score for Example 14, measures 62 through 66. The score is written for piano and consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. Measure 62 starts with a box containing the number 62. The melody in the treble staff begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, and then a quarter note B4. The bass staff provides accompaniment with chords. A dynamic marking of *(pp)* is present in measure 62. In measure 63, the melody continues with a quarter note C5, a quarter note D5, and a quarter note E5. A fingering of 1 4 3 4 is indicated above the notes. A *rit.* marking is placed above the staff in measure 63. In measure 64, the melody has a quarter note F#5, a quarter note G5, and a quarter note A5. A *(pp)* marking is present in the bass staff. In measure 65, the melody has a quarter note B5, a quarter note C6, and a quarter note D6. A *pp* marking is present in the bass staff. In measure 66, the melody has a quarter note E6, a quarter note F#6, and a quarter note G6. A *pp* marking is present in the bass staff. The score ends with a double bar line in measure 66.

Primjer 14

3. 3. PRELUDIJ BR. 3 U G-DURU

Preludij br. 3 skladan je u Heidelbergu 1895. godine¹⁰.

Spada među zahtjevnije preludije opusa 11 zbog jako brzog tempa koji je na početku označen oznakom *Vivo* i poliritmije koja se pojavljuje u obje ruke. Zahtjevnim i veoma uzbudljivim ga čine i *acceleranda* koja se uzastopno pojavljuju. Prema Leikinu (2011: 57), česta ubrzavanja su karakteristična za Skrjabinovu glazbu više nego usporavanja jer doprinose nervoznoj i uzbudljivoj atmosferi, veoma tipičnoj za Skrjabinovu glazbu. Mjera je 3/4. Početak je u *piano* dinamici kao i u prethodna dva preludija.

Preludij br. 3 napisan je u trodijelnoj A A' A'' formi gdje se prvi dio varirano ponavlja dva puta.

Prvi A dio sadrži 16 taktova koji su po frazama raspoređeni po 4+4+2+2+4 takta. Kao što je ranije navedeno, u cijelom preludiju prevladava poliritmija te se tako već u prvom taktu triole u desnoj ruci kombiniraju s duolama u lijevoj ruci, te kvartole u desnoj ruci s triolama u lijevoj ruci. To je potrebno vježbati svirajući od početka jedne dobe do početka druge dobe s naglascima na dobu kako bi se na njoj ruke našle u isto vrijeme. Također, na svakoj prvoj noti triole ili kvartole u desnoj ruci se nalazi skrivena melodija, dok ostale note predstavljaju sporedni glas. (Primjer 15.)

Primjer 15

Iz početnog G-dura događa se modulacija u h-mol u 8. taktu, da bi se početkom drugog A' dijela u 17. taktu ponovno pojavio G-dur. Fraze drugog dijela su raspoređene po 4+4+2+2+8

¹⁰ Ibid.

taktova. Prva tri takta drugog dijela su identična početnim taktovima prvog dijela, međutim u 21. taktu događa se modulacija u subdominantu, C-dur. (Primjer 16.)

Primjer 16

Harmonijske progresije drugog dijela su kompleksnije u odnosu na one iz prvog dijela. C-dur tonalitet koji se pojavio u 21. taktu traje 4 takta te se događa modulacija u e-mol u 25. taktu, zatim u a-mol u 31. taktu te ponovno u G-dur u 36. taktu. Također, uzastopno se pojavljuje i oznaka *accelerando* koja uz opisane modulacije dodatno pojačava uzbuđenje ovog Preludija. (Primjer 17.)

Primjer 17

Treći A" dio počinje u 37. taktu i znatno je kraći od prva dva dijela – traje 10 taktova te G-dur tonalitet dominira cijelo vrijeme. Četverotaktna fraza s početka preludija se identično ponavlja. Također, ponovno se u 38. taktu pojavljuje oznaka *accelerando*. Preludij završava tako što se u posljednja 4 takta u gornjem glasu nalazi ton koji se drži do kraja preludija, dok se u donjim glasovima pojavljuju dominantni i tonički akord. (Primjer 18.)

The image shows a musical score for Example 18, consisting of two systems of piano music. The first system starts at measure 36 and ends at measure 39. It features a treble and bass clef with a key signature of one sharp (F#). The melody in the treble clef includes triplets and is marked with 'accel.' above it. The bass clef part provides harmonic support. The second system starts at measure 40 and ends at measure 43. It continues the melodic and harmonic development, ending with a final cadence in the treble clef and a dominant and tonic chord in the bass clef. The notation includes various musical symbols such as slurs, accents, and dynamic markings like 'p'.

Primjer 18

3. 4. PRELUDIJ BR. 4 U E-MOLU

Preludij br. 4 skladan je 1888. godine u Moskvi kada je Skrjabin imao samo šesnaest godina. Prvi je napisan preludij iz opusa 11¹¹. Nastao je kao prerada nedovršene Balade u h-molu koju je Skrjabin skladao iste godine¹². Na početku se nalazi oznaka *Lento* stoga je preludij sporog tempa te je napisan u složenoj, šesteročetvrtinskoj mjeri. Sastoji se od dva dijela i *code*: A A' Coda.

Prvi A dio traje 8 taktova. Fraze su podijeljene po 2+2+1+1+2 takta. Počinje ponavljanjem tona *h* u sporednom glasu koji se dalje nastavlja ponavljati unutar intervala terce ili kvarte. Zatim se na drugoj dobi pojavljuje upadljiva kromatska melodija u basu označena *tenuto* crticama stoga ju je potrebno istaknuti. Na trećoj dobi se pojavljuje jednostavna melodija u sopranu koja se treba čuti najviše što je zahtjevno budući da je tekstura bogata, a uz to je i *piano* dinamika. (Primjer 19.) Prema Burgeu, po takvoj teksturi gdje melodiju u desnoj ruci prati upadljiva, spora te moguće i kromatska linija u basu te sporedni glasovi u istoj ruci se vidi utjecaj Chopina. (Burge 1990: 51)

U ovom Preludiju se često pojavljuju sekundarne dominante pomoću kojih se modulira u druge tonalitete. Tako se već u prvoj dvotaktnoj frazi koja je u e-molu pojavljuje sekundarna dominantna za h-mol, te se slijedeća dvotaktna fraza identično ponavlja ali u h-molu. (Primjer 19.)

The image shows the musical score for the first 8 measures of Scriabin's Prelude No. 4 in E-flat major. The score is in 6/8 time, marked 'Lento' with a tempo of 72-80. It features a piano (p) dynamic and a crescendo (cresc.) in the second system. The right hand plays chords and simple melodic lines, while the left hand plays a chromatic line with tenuto marks. Fingerings are indicated with numbers 1-5.

Primjer 19

¹¹ Ibid.

¹² Preuzeto s: <http://www.henle.com/media/foreword/0484.pdf>

U 5. taktu pojavljuje se *crescendo* te se melodije u basu i sopranu kreću uzlazno i sekvencirano ponavljaju u idućem taktu što povećava napetost i dovodi do *mezzoforte* u 8. taktu. U istom taktu se *decrescendom* postiže priprema za drugi A' dio koji počinje u 9. taktu. (Primjer 20.)

The image shows two systems of musical notation for piano. The first system, labeled with a box containing the number 4, spans measures 4 to 7. It features a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a bass clef. The melody in the bass clef moves upward in a stepwise fashion, with a *cresc.* marking above it. The right hand plays chords. The second system, labeled with a box containing the number 8, spans measures 8 to 11. It features dynamic markings *mf*, *p*, and *pp*. The bass clef continues with a melodic line, and the right hand plays chords.

Primjer 20

Prvih šest taktova drugog dijela su isti kao u prvom dijelu, stoga se drugi dio djelomično može shvatiti kao repriza prvog dijela. U 15. taktu se pojavljuje novi materijal u *pianissimo* dinamici koji neočekivano počinje pauzama. U sporednom glasu ili basu se neprestano ponavlja jedan ton, dok je to u 18. i 19. taktu ton *h* što podsjeća na početak preludija. Također se stvara poseban efekt zato što se *h* nakon ponavljanja nastavlja držati tri dobe dok svi ostali glasovi pauziraju. (Primjer 21.)

The image shows two systems of musical notation for piano. The first system, labeled with a box containing the number 12, spans measures 12 to 15. It features a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a bass clef. The melody in the bass clef is a single note (F#) that repeats. The right hand plays chords. The second system, labeled with a box containing the number 16, spans measures 16 to 19. It features dynamic markings *pp*. The bass clef continues with a melodic line, and the right hand plays chords.

Primjer 21

Coda preludija počinje u 20. taktu. Sadrži motive iz prva dva dijela – ton *h* se neprestano ponavlja, a u basu se ponovno nalazi silazna kromatska linija. Izmjenjuju se tonička i dominantna harmonija. Akorde u lijevoj ruci na prvim dobama taktova je zbog manje ruke moguće svirati kao *arpeggio*, pazeći pritom da najgornja nota *arpeggia* dođe u isto vrijeme s prvom dobom desne ruke. U 22. i 23. taktu pedal se drži samo na prve tri dobe, kako bi u ostale tri ton *h* nastavio zvučati sam kako je napisano. (Primjer 22.)

The musical score for Example 22 consists of two staves. The upper staff (treble clef) contains the right-hand part, and the lower staff (bass clef) contains the left-hand part. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The score begins at measure 20, indicated by a box with the number '20'. The right hand plays chords in the first three beats of each measure, while the left hand plays arpeggiated chords. A 'ppp' dynamic marking is present in the third measure. The piece concludes with a final chord in the fifth measure.

Primjer 22

Prema Lee (2006: 23), ovaj preludij podsjeća na Chopinov Preludij u e-molu iz opusa 28 zbog čestog pojavljivanja note *h* i unutarnjih glasova koji konstantno daju puls te glasa u kromatskim pomacima. Također, u oba preludija se na kraju postepeno stišava zvuk.

3. 5. PRELUDIJ BR. 5 U D-DURU

Preludij br. 5 Skrjabin je skladao 1896. godine u Amsterdamu¹³.

Na početku se nalazi oznaka *Andante cantabile* stoga preludij po svom umjerenom tempu te karakteru kojeg čine pjevnost i česta upotreba *rubata* te pratnje podsjeća na nokturno. Sastoji se od melodije u većim notnim vrijednostima (polovinkama i četvrtinkama) upotpunjene pratnjom u osminkama koje daju tečnost. Sadrži tri dijela, tj. tri izlaganja glavne melodije koja je svaki put pomalo varirana. U ovom preludiju, kao i u prethodnim preludijima, početak je u *pianu*.

Prvi A dio počinje nepotpunim taktom i traje četiri takta. Kao na početku, glavna melodija uvijek počinje na polovini takta, tj. na trećoj dobi. Nalazi se u najgornjim glasovima akorda koje svira desna ruka stoga je potrebno paziti da bude dovoljno istaknuta. U lijevoj ruci nalazi se pratnja u osminkama u kojoj se razlažu akordi. Melodija počinje na dominantnoj harmoniji D-dura, odlazi u subdominantu, zatim se opet vraća u dominantu te se rješava u toniku (V-IV-V-I). Melodija se odmah još jednom ponavlja, ali s variranim ritmom – pojavljuju se triole i sinkopa. (Primjer 23.)

Andante cantabile ♩ = 40

Op. 11 Nr. 5

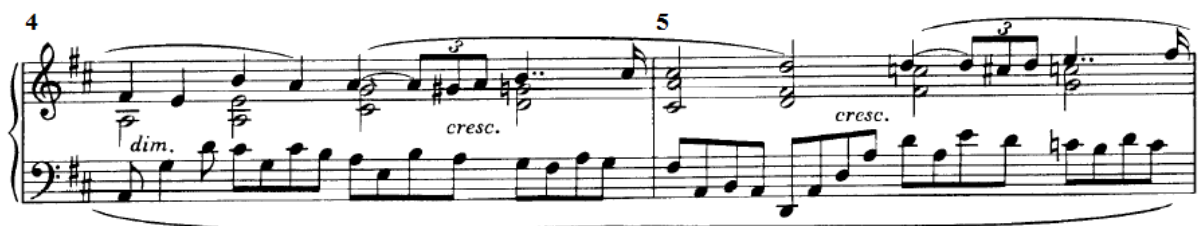
p *pp* *pp*

rubato

Primjer 23

Novo A' izlaganje melodije počinje na trećoj dobi 4. takta. Odmah se pojavljuje s ritmom koji sadrži triole i sinkopu. Ponavlja se kao i u prvom dijelu preludija, ali u G-duru. (Primjer 24.)

¹³ Lee, H. (2006) *Tradition and Innovation in the Twenty-Four Preludes, Opus 11 of Alexander Scriabin*: traktat. Austin: Hwa-Young Lee, str. 8
Dostupno na: <https://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/2563/leed28789.pdf>

Primjer 24

U 7. taktu pojavljuje se novi materijal koji kroz 4 takta vodi ponovno u D-dur. U pratnji u lijevoj ruci nalaze se široki rasponi koji se kreću uzlazno i silazno te ruka mora biti jako elastična. Oznaka *con anima* u 8. taktu koja znači da treba svirati s dušom, *crescendo* i sinkopirani ritam u lijevoj ruci povećavaju napetost i uzbuđenje te dovode do kulminacije preludija u 9. taktu. Kulminaciju prate oznake *ritardando* i *rubato* stoga ju je potrebno razvući. Tome u prilog ide i *arpeggio* u desnoj ruci koji ne treba biti prebrzo odsviran te na taj način daje još veću važnost melodiji do koje vodi u najgornjem glasu. Nakon kulminacije slijedi brzi pad, tj. smirivanje – u istom taktu nalazi se *diminuendo* koji vodi do *piana* već u sljedećem, 10. taktu u kojem se također ponovno vraća D-dur tonalitet te se priprema ponovno, ujedno i zadnje izlaganje melodije. (Primjer 25.)

Primjer 25

Coda ili A" dio donosi glavnu melodiju na trećoj dobi 11. takta, ovaj put u *pianissimu* i na toničkoj harmoniji u basu. Prate je rastavljeni akordi u lijevoj ruci. Zadnje ponavljanje

melodije u 12. taktu je za oktavu više te je obogaćeno širokim *arpeggima* koja sugeriraju usporavanje te se dobiva dojam postepenog gašenja zvuka. Preludij završava u *ppp* dinamici. (Primjer 26.)

The image displays a musical score for a piano piece, labeled 'Primjer 26'. It consists of two systems of music, each with a treble and bass clef staff. The first system begins at measure 10, marked 'rit. rubato' and 'dim.'. The melody in the treble clef features wide intervals and is characterized by 'arpeggima' (arpeggiated chords). The bass line provides a steady accompaniment. The second system starts at measure 12, continuing the melodic and harmonic development. It concludes with a first ending bracket labeled 'I' and a final dynamic marking of 'ppp' (pianissimo). The score includes various musical notations such as slurs, accents, and fingering numbers (1-5).

Primjer 26

3. 6. PRELUDIJ BR. 6 U H-MOLU

Preludij br. 6 skladan je u Kijevu 1889. godine¹⁴.

Po svom stilu podsjeća na etidu¹⁵. Na početku se nalazi oznaka *Allegro* stoga je brzog tempa te se sastoji od nizanja oktava u obje ruke. Veoma je energičan jer prevladava glasna dinamika, sadrži skokove i koristi se širok raspon klavira. Napisan je u trodijelnoj A B A' formi.

Prvi A dio traje 16 taktova. Sastoji se od dvije osmotaktne rečenice. Desna i lijeva ruka zajedno čine melodiju nizanjem oktava gdje je svaka oktava u vrijednosti četvrtinke akcentirana. Međusobno se ritmički nadopunjuju – dok desna ruka svira oktavu u vrijednosti četvrtinke, lijeva ruka svira oktave u vrijednosti osminke i obrnuto. U obje osmotaktne rečenice melodija je uzlazna u prva četiri takta, a silazna u druga četiri takta. Prva osmotaktna rečenica završava na dominantni h-mola. U 5. taktu se u desnoj ruci pojavljuje i sporedni glas koji prati silazno kretanje oktava. Druga osmotaktna rečenica koja je repeticija prve, ali u subdominanti – e-molu, završava u G-duru. Također se u drugom dijelu rečenice u 13. taktu pojavljuje sporedni glas u desnoj ruci. Prevladava *mezzoforte* dinamika s manjim unutrašnjim promjenama. Pedal koji se koristi je ritmički pedal te se svira samo na prvim dobama takta. Bez obzira na to, zbog načina na koji se oktave nižu prevladava disonantan zvuk. (Primjer 27.)

Drugi B dio počinje u 17. taktu. Na prvi pogled djeluje kao varijacija A dijela, ali ipak ima neke razlike. Kretanje u lijevoj ruci je veoma slično onome iz prvog dijela, ali se u desnoj ruci pojavljuju pauze na prvim dobama i akordi umjesto oktava. Početak B dijela je u g-molu, istoimenom tonalitetu onom u kojem je završila druga fraza prvog dijela. Također počinje u *piano* dinamici koja se naglo pojavljuje nakon *forte* u kojem je završio prvi A dio. Međutim, *piano* neće dugo trajati jer se događa nagli *crescendo* do *forte* u 19. taktu. Kao što je ranije spomenuto, nagli dinamički prijelazi su tipični za Skrjabina jer je bio kolerik. U prvoj frazi B dijela koja traje 4 takta se melodija kreće uzlazno prva dva takta, dok se u druga dva takta u desnoj ruci nastavlja kretati uzlazno, a u lijevoj silazno. (Primjer 28.)

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Roh, Y. (2015) *A comparative study of the twenty-four preludes of Alexander Scriabin and Sergei Rachmaninoff*: ogleđ. Indiana: Yoon-Wha Roh, str. 79
Dostupno na: <https://iucan.iu.edu/iuk/15154745>

Musical score for the first system, measures 1-15. The score is in 2/4 time, key of D major. It features a piano accompaniment with various dynamics and articulations. Measure 1 starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. Measure 4 includes a crescendo (*cresc.*) marking. Measure 6 has a decrescendo (*dim.*) marking. Measure 8 returns to mezzo-forte (*mf*). Measure 9 has a forte (*f*) dynamic. Measure 10 has a mezzo-forte (*mf*) dynamic. Measure 11 has a decrescendo (*dim.*) marking. Measure 12 has a decrescendo (*dim.*) marking. Measure 13 has a forte (*f*) dynamic. Measure 14 has a piano (*p*) dynamic. Measure 15 has a forte (*f*) dynamic.

Primjer 27

Musical score for the second system, measures 16-25. The score continues from the first system. Measure 16 has a forte (*f*) dynamic. Measure 17 has a piano (*p*) dynamic. Measure 18 has a forte (*f*) dynamic. Measure 19 has a forte (*f*) dynamic. Measure 20 has a forte (*f*) dynamic. Measure 21 has a forte (*f*) dynamic. Measure 22 has a forte (*f*) dynamic. Measure 23 has a forte (*f*) dynamic. Measure 24 has a forte (*f*) dynamic. Measure 25 has a forte (*f*) dynamic.

Primjer 28

Druga četverotaktna fraza B dijela počinje u *piano* i naglo se u dva takta pojačava do *forte* kao i prva fraza, ali je na subdominanti g-mola – u c-molu. U takvom harmonijskom kretanju gdje prva fraza ponavlja drugu na subdominanti se vidi sličnost s prvim dijelom ovog preludija. (Primjer 29.)

The musical score for Example 29 consists of two staves. The first staff is in bass clef and the second in treble clef. The key signature has one sharp (F#) and one flat (C). The piece starts at measure 21. The first two measures are marked *p* (piano) and feature a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The last two measures are marked *f* (forte) and show a dynamic increase. The notation includes various chords and melodic fragments.

Primjer 29

U 25. taktu pojavljuje se *crescendo* koji u sljedećih deset taktova drugog dijela vodi do *fortissima* u kojem počinje treći dio. U lijevoj ruci se u oktavama izmjenjuje VI. i V. stupanj h-mola, zatim se kreće silazno te dolazi ponovno do VI. stupnja za oktavu niže u 30. taktu. U 32. taktu pojavljuje se u lijevoj ruci dominantna h-mola koja priprema početak zadnjeg, trećeg dijela u h-molu. (Primjer 30.)

The musical score for Example 30 is presented in two systems, each with a treble and bass staff. The key signature has one sharp (F#) and one flat (C). The first system starts at measure 25 and includes a *cresc.* marking. The left hand features a descending chromatic line in the bass register, alternating between the sixth and fifth degrees of the C minor scale. The right hand contains chords and melodic fragments. The second system continues the piece, showing further harmonic and melodic development.

Primjer 30

Treći A' dio počinje u 35. taktu. Najglasniji je od sva tri dijela jer je u *fortissimu* te se dinamika ne stišava do kraja preludija. Ponavlja se prva rečenica iz A dijela, ali varirana jer se u desnoj ruci unutar oktava nalaze dodatni glasovi koji čine zvuk bogatijim. U silaznom kretanju rečenice od 39. takta proširuju se skokovi u lijevoj ruci stoga se dotiče duboka oktava klavira što također doprinosi moćnom zvuku. Ista rečenica se ne rješava u dominantu kao u prvom dijelu, nego se proširuje novim sadržajem od 41. takta. U 43. taktu pojavljuje se *ritardando*, u desnoj ruci se nastavlja kretanje u osminkama dok se lijeva počinje kretati u četvrtinkama te kromatski silazi tri takta, da bi u 46. taktu umjesto da dođe na dominantu (*fis*), skočila na *cis* koji je u ulozi sekundarne dominante za *fis* na koji dolazi u sljedećem, 47. taktu. (Primjer 31.)

The image displays three systems of musical notation for piano. The first system begins at measure 33, marked with a forte (*ff*) dynamic. The second system starts at measure 39 and includes a *rit.* (ritardando) marking. The third system starts at measure 44 and includes two more *rit.* markings. The notation includes various rhythmic values such as eighth, sixteenth, and triplet notes, as well as chromatic descents in the right hand. The bass line features wide intervals and sustained notes.

Primjer 31

U posljednjih deset taktova preludija kretanje je smireno, u polovinkama, ali dinamika ostaje ista te doseže *fff* u 51. taktu. U taktu 53 pojavljuje se alterirani dominantni akord s povišenom kvintom koji je, prema Roh (2015: 36), kasnije postao jedan od prepoznatljivih obilježja Skrjabinove glazbe. U 55. taktu rješava se u toniku te preludij završava veličanstveno u *fff* dinamici. (Primjer 32.)

The musical score for Example 32 consists of two staves, treble and bass clef, in G major (one sharp) and 2/4 time. The piece begins at measure 49. The right hand plays a series of chords, each with a melodic line on top. The left hand plays a steady accompaniment of chords. The dynamics are marked as *p* (piano) at the start, *ff* (fortissimo) at measure 51, and *fff* (fortississimo) at measure 55. The piece concludes with a final chord in the tonic (G major) at measure 55.

Primjer 32

3. 7. PRELUDIJ BR. 7 U A-DURU

Preludij br. 7 skladan je u Moskvi 1896. godine¹⁶.

Jedan je od najzahtjevnijih preludija ovog opusa. Brzog je tempa (oznaka *Allegro assai* na početku) i napisan je u polifonom stilu. Tehnički je veoma zahtjevan za sviranje jer se u desnoj ruci u isto vrijeme nalazi melodija u sopranu te sporedni glas koji se međusobno ritmički razlikuju, a u basu u lijevoj ruci oktave i gusti akordi koji se kreću u širokim skokovima. Također, dinamika u preludiju doseže svoje krajnje granice – dinamičke oznake sežu od *ppp* do *fff*. Preludij po svom stilu podsjeća na barkarolu¹⁷. Sastoji se od tri dijela: A B A'.

Prvi A dio počinje u *pianissimo* dinamici i traje 8 taktova. Sastoji se od dvije rečenice od četiri takta koje se mogu također podijeliti na manje dijelove: 1+1+2 takta. Melodija u najgornjem glasu koja se uglavnom kreće u uzlaznom smjeru je građena od osminke koje su lukovima povezane u grupe u kojima ih se nalazi pet. U srednjem, tj. sporednom glasu se nalaze šesnaestinke koje ovom preludiju daju tečnost te čiji je smjer kretanja suprotan melodiji u gornjem glasu.

Tehnički gledano, otežavajuća okolnost je to što se melodija i sporedni glas sviraju istom rukom. Melodiju koja mora biti glasnija sviraju slabiji prsti – četvrti i peti, a sporedni glas koji mora biti tiši sviraju jači prsti – prvi, drugi i treći što je za ruku veoma neprirodno. Iz tog razloga je potrebno vježbati na sljedeći način: prvi korak je da se iz desne ruke izbací sporedni glas te se svira samo melodija, ali dosljednim prstometom. Drugi korak je da se melodiji doda sporedni glas koje se svira tiše, ali lijevom rukom. Treći, ujedno i zadnji korak u vježbanju je da se melodija i sporedni glas sviraju istom, desnom rukom, ali s drastičnijim dinamičkim razlikama – melodija u *forte*, a sporedni glas u *piano*. Na taj način ruka dobiva pravilan osjećaj gdje se njena težina koncentrira na najgornji glas u kojem se nalazi melodija.

U basu se nalaze lukovima povezane tri osminke. Pedalni ton *a* koji je podebljan oktavom se konstantno pojavljuje u prvoj četverotaktnoj rečenici te daje čvrsti osjećaj tonaliteta, A-dura. Potrebno je paziti na oznake lukova koje se u basu razlikuju od onih u

¹⁶ Lee, H. (2006) *Tradition and Innovation in the Twenty-Four Preludes, Opus 11 of Alexander Scriabin*: traktat. Austin: Hwa-Young Lee, str. 8
Dostupno na: <https://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/2563/leed28789.pdf>

¹⁷ Ibid, str. 30

sopranu. Dinamičke promjene su minimalne – pojavljuje se *crescendo* i *diminuendo*, ali sve unutar *piano* dinamike. (Primjer 33.)

Allegro assai ♩ = 152 Op. 11 Nr. 7

Primjer 33

Druga četverotaktna fraza prvog dijela se pomalo razlikuje od prve. Dok je sporedni glas skoro identičan, melodija u sopranu je šira, a u basu se osim oktavama podebljanog tona *a* pojavljuje i ton *h* u 6. taktu te nona *e-fis* u 7. taktu. Dinamika uz sitne promjene ostaje u *piano* kao i u prvoj rečenici. (Primjer 34.)

Primjer 34

Drugi B dio počinje u 9. taktu. Čini ga jedna osmotaktna rečenica koja po svojoj strukturi podsjeća na klasičnu rečenicu od osam taktova; podijeljena je na 2+2+4 takta. U melodiji u sopranu luk je smanjen stoga se u jednoj grupi ne nalazi više pet, nego tri osminke. Prva četiri takta rečenice čine sekvencu – 9. i 10. takt se ponavljaju u 11. i 12. taktu za sekundu niže. Obje dvotaktne fraze također počinju u *piano* i odmah se pojavljuje *crescendo* koji dovede do *forte* u taktu koji slijedi. Razlika je jedino što se prva dvotaktna fraza na kraju ponovno stišava do *piana* kako bi pripremila početak druge dvotaktne fraze koja ostaje do kraja u *forte*. (Primjer 35.)

Primjer 35

Unutar četverotaktna fraze se u 15. i 16. taktu u lijevoj ruci pojavljuju široki akordi koje je zbog manje ruke moguće odsvirati kao *arpeggio*, pazeći pritom da najgornja nota *arpeggia* dođe u isto vrijeme s osminkom u melodiji u sopranu. Dinamika je i dalje *forte* te se pojačava do *fortissima* u kojem počinje treći dio. (Primjer 36.)

Primjer 36

Treći A' dio ili repriza počinje u 17. taktu ponavljanjem rečenice s početka prvog A dijela. Veličanstvenom zvuku reprize doprinosi *fortissimo* dinamika, melodija u sopranu koja je podebljana oktavama, pratnja u basu također podebljana oktavama te pedalni ton *a* koji se ovaj put svira za oktavu niže. Po takvoj reprizi koja je ujedno i kulminacija preludija, ovaj preludij je sličan prethodnom Preludiju br. 6. Međutim, dinamika reprize ovog preludija ne ostaje glasna, nego se iz *ff* počinje drastično stišavati do *ppp* koji traje do 23. takta. U zadnjem, 24. taktu preludija se, međutim, ponovno pojavljuje *forte* u kojem se posljednji put pojavi pedalni ton *a* u basu te tonički akord u obje ruke. (Primjer 37.)

Primjer 37

3. 8. PRELUDIJ BR. 8 U FIS-MOLU

Preludij br. 8 skladan je u Amsterdamu 1896. godine¹⁸.

Sadrži elemente nokturna i etide (Roh, 2015: 68). Na nokturno podsjeća zbog pratnje u lijevoj ruci koja u širokim rasponima razlaže akorde na pedalnom tonu, a na etidu jer je brzog tempa i obje ruke su tehnički zahtjevne – u desnoj ruci se pak nalaze veliki uzlazni skokovi i brze silazne pasaže. Uz oznaku *Allegro* za brzi tempo nalazi se i oznaka za interpretaciju *Agitato* što znači da se preludij treba svirati „nemirno“, uzbuđeno. Unatoč tome, u cijelom preludiju dominira *piano* i *pianissimo* dinamika. Preludij se sastoji od tri dijela gdje se svaki put varirano ponavlja ista tema: A A' A".

Prvi A dio traje od 1. do 16. takta. Sadrži dvije fraze od četiri takta i jednu frazu od osam taktova (4+4+8). U taktovima 1 i 2 desna ruka sadrži uzlazne skokove u intervalima velike decime i povećane none. Skokovi se nalaze unutar jednog luka, stoga je drugu notu pod lukom na koju se dolazi skokom potrebno svirati tiše od prve. Lijeva ruka sadrži široke raspone akorda koji se razlažu stoga ju je potrebno vježbati u sporom tempu, *mf* dinamici i po pozicijama. U lijevoj ruci se također u svakom taktu na prvoj dobi nalazi pedalni ton *cis* koji je dominantna fis-mola, dok rastavljeni akord koji slijedi iza pedalnog tona daje toničku, odnosno subdominantu harmoniju. U 3. i 4. taktu u desnoj ruci nalazi se silazna pasaža koja se kreće u triolama, dok pratnja u lijevoj ruci ostaje ista te sadrži dvije osminke na jednu dobu. Navedeno mjesto je zbog poliritmije potrebno vježbati s akcentima na svaku dobu kako bio se učvrstio osjećaj pulsa i ritam u obje ruke sjeo na svoje mjesto. (Primjer 38.)

Primjer 38

¹⁸ Ibid.

Dok prva četverotaktna fraza počinje na tonici, druga četverotaktna fraza ponavlja prvu, ali na subdominanti. Pedalni ton *cis* u basu je, međutim, konstantan u obje fraze. U 9. taktu počinje sljedeća fraza prvog dijela koja traje 8 taktova. Melodija u desnoj ruci se nastavlja kretati u triolama, dok se u lijevoj ruci od 13. do 16. takta pojavljuje ritam hemiole. Pedalni ton *cis* se počinje kromatski penjati na svakoj prvoj dobi takta te se vraća na *cis* za oktavu više u kadenci u 16. taktu. Oznake *crescendo* iz 9. takta i *diminuendo* iz 15. takta su minimalne – ostaju unutar *piano* dinamike. (Primjer 39.)

The image displays a piano score for Example 39, consisting of three systems of music. Each system has a treble and bass clef. The first system begins at measure 6, the second at measure 11, and the third at measure 16. The key signature is G major (one sharp). The music features intricate rhythmic patterns, including triplets and hemiolas. Dynamic markings include 'cresc.' (crescendo) starting at measure 9, 'dim.' (diminuendo) starting at measure 15, and 'p' (piano) starting at measure 16. The score includes various fingering numbers and articulation marks.

Primjer 39

Drugi A' dio počinje u 17. taktu i traje do 36. takta. Od 17. do 30. takta sadržaj je isti kao u prvom dijelu, ali je transponiran u subdominantu, h-mol. Lee (2006: 38) navodi da nota *fis* u desnoj ruci na prvoj dobi 17. takta ima dvostruku ulogu: njome je završila silazna melodija na kraju prvog dijela te se tako nalazi na toničkoj harmoniji fis-mola, ali u isto vrijeme postaje i kvinta subdominantnog akorda – h-mola u kojem je počeo drugi A' dio. (Primjer 40.)

Primjer 40

Crescendo iz 27. takta vodi do *forte*a u taktovima 31 i 32 u kojima se ujedno nalazi i kulminacija preludija. Lijeva ruka razlaže napuljski akord fis-mola (*g-h-d*) koji se nastavlja sljedećih šest taktova (31.-36. takt). Nakon *forte*a koji traje samo dva takta naglo se pojavljuje *pianissimo* u 33. taktu te sljedeća četiri takta (33.-36.) pripremaju početak trećeg dijela. (Primjer 41.)

Primjer 41

Treći A" dio počinje u 37. taktu na napuljskoj harmoniji koja se nastavila iz prethodnog dijela. U 39. taktu se vraća u fis-mol preko pravog alteriranog akorda iz 38. takta. U taktovima 41 do 44 melodija je reducirana te se u desnoj ruci u jednom taktu nalazi skok, zatim odmah u sljedećem taktu silazno kretanje u triolama. (Primjer 42.)

Primjer 42

U taktovima 45-46 se u desnoj ruci pojavljuje višeglasje, tj. dvoglasje koje sadrži silazno kretanje u triolama i tonove akorda iz lijeve ruke. Dinamika je *pianissimo*, popraćena oznakom *sotto voce* koja sugerira „prigušen zvuk“. Time se postiže dojam umiranja zvuka do kraja preludija koje također sugerira oznaka *smorzando* u predzadnjem taktu. (Primjer 43.)

Primjer 43

3. 9. PRELUDIJ BR. 9 U E-DURU

Preludij br. 9 skladan je u Moskvi 1896. godine¹⁹. Jedan je od posljednjih preludija koje je Skrjabin napisao u opusu 11. Prema Roh (2015: 17), povezuje ga se sa žanrom Mendelsohnove *Pjesme bez riječi* jer sadrži pjevnu melodijsku liniju koja je odvojena od pratnje. Dok je melodija sporija jer se kreće u četvrtinkama i polovinkama, pratnja u lijevoj ruci je pokretljivija, u osminkama. Preludij sadrži i obilježja polifonije – u troglasnoj i povremeno četveroglasnoj strukturi potrebno je paziti na vođenje glasova i na sporedne glasove da ne nadglasaju glavnu melodiju. Često se također pojavljuju oznake kao što su *ritardando*, *rubato* i *accelerando* dajući preludiju veću izražajnost. Što se tiče harmonije, specifičan je po tome što se kroz cijeli preludij ne dobiva jasan osjećaj tonaliteta E-dura. Čisti tonički kvintakord pojavljuje se tek u predzadnjem taktu.

Preludij br. 9 napisan je u trodijelnoj A A' B formi.

Prvi A dio sadrži jednu rečenicu od osam taktova. Počinje u *mezzoforteu* sa melodijom u lijevoj ruci koja je istaknuta *tenuto* crticama. Desna ruka počinje na drugoj dobi prvog takta u kojem se odmah pojavljuje i oznaka *rubato*. U 2. taktu nalazi se četveroglasje te je sporedne glasove (terca *cis-e*) potrebno svirati tiše od melodije u sopranu i k tome ih još stišavati do *piana* u sljedećem taktu. Melodiju u sopranu u istom taktu čini jedan ton *a* koji se drži cijeli takt te se sama od sebe stišava zbog svojstva klavirskog tona da ide u *decrescendo*. Iz istog razloga je potrebno paziti da se sljedeća nota *a* na drugoj dobi 3. takta odsvira jednakom jačinom na kojoj je prethodna nota završila kako ne bi nastao akcent. Sve to je potrebno izvesti u *piano* dinamici što čini ovo mjesto zahtjevnim. Rečenica završava na dominantom sekundakordu E-dura u 8. taktu te melodija u basu sa tona *a* nastavlja kromatski uzlaziti do sljedećeg takta. Potrebno ju je malo usporiti kako bi se pripremio početak novog dijela u 9. taktu u *pianissimo* dinamici. Drugi A' dio ponavlja rečenicu iz prvog dijela, ali s variranim ritmom u melodiji. (Primjer 44.)

¹⁹ Ibid.

Andantino $\text{♩} = 66$ Op.11 Nr. 9

rubato

9

6

rit.

Primjer 44

Prema Lee (2006: 40), u A' dijelu preludij poprima karakter mazurke zbog melodije u desnoj ruci koja uvijek počinje na laku dobu, učestalih promjena tempa kao što su *ritardando* i *accelerando* te ritma u lijevoj ruci u 13. i sličnim taktovima. Materijal iz prvog dijela se proširuje novim sadržajem u 13. i 14. taktu koji se sekvencirano ponavljaju u 15. i 16. taktu. Također, četverotaktna fraza u fis-molu koja počinje u 17. taktu se sekvencirano ponavlja u cis-molu u 21. taktu. Drugi dio završava u 24. taktu u kojem se nalazi korona na zadnjoj dobi te se postiže priprema za zadnji B dio. (Primjer 50.)

11

accel.

17

rit.

23

rit.

Primjer 45

Treći B dio počinje u 25. taktu. Melodija u sopranu uzlazi, dok je kretanje u basu silazno. U 31. taktu ponovno se pojavljuje melodija s početka drugog A' dijela čiji se motiv ponavlja u 32. taktu. U posljednja četiri takta odvija se kadenca koja sadrži septakord II. stupnja, sekstakord III. stupnja te konačno tonički kvintakord E-dura. (Primjer 46.)

The image displays two systems of musical notation for piano accompaniment. The first system, starting at measure 23, features a treble clef with a key signature of three sharps (F#, C#, G#) and a common time signature. It includes markings for 'rit.', 'pp', and 'cresc.'. The second system, starting at measure 29, also has a treble clef and the same key signature. It includes markings for 'cresc.', 'mf', and 'pp'. The notation includes various chords, melodic lines, and dynamic markings. The piece concludes with a cadence in the final measures, indicated by a double bar line and a fermata.

Primjer 46

3. 10. PRELUDIJ BR. 10 U CIS-MOLU

Preludij br. 10 skladan je u Moskvi oko 1894. godine²⁰.

Umjerenog je tempa (oznaka *Andante* na početku) i mističnog karaktera. Počinje u *pianissimu* i sadrži silazne melodije unutar kojih se nalaze intervali povećane kvarte i smanjene kvinte što daje egzotičan ugođaj. Također je česta upotreba napuljskog akorda. Podsjeća na valcer, pogotovo u srednjem dijelu. Zahtjevan je za izvođača jer je potrebno balansirati glasove u *piano* dinamiци i jer se pojavljuju nagle i velike dinamičke promjene.

Preludij br. 10 je napisan u trodijelnoj A B A' formi.

Prvi A dio traje od 1. do 8. takta. Sastoji se od dvije fraze od četiri takta. Prva fraza počinje u cis-molu i *pianissimo* dinamiци. Potrebno je paziti da se melodija u sopranu jasno čuje, međutim u prijelazu s 1. na 2. takt se ističe srednji glas označen akcentima i u *mezzoforte* dinamiци. U kadenci na prijelazu s 3. na 4. takt pojavljuje se napuljski akord. (Primjer 47.)

10

The image shows a musical score for the first four measures of Preludij br. 10. The score is written for piano in C major, 6/8 time. The first measure is marked 'rubato' and 'pp'. The second measure is marked 'mf'. The third measure is marked 'p'. The fourth measure is marked 'mf'. The score includes fingering numbers (1-5) and a 'rubato' marking above the first measure. The bass line includes a cadence in the third measure.

Primjer 47

Druga fraza prvog dijela počinje u 5. taktu na subdominanti, u fis-molu što je, kao što je ranije navedeno, često u Skrjabinovim preludijima. Na prijelazu sa 7. na 8. takt se također pojavljuje napuljski akord. U 8. taktu vraća se cis-mol u kojem fraza završava te se na posljednjoj dobi nalazi treći stupanj cis-mola, ton *e* u desnoj ruci koji pod koronom anticipira paralelni E-dur tonalitet u kojem počinje sljedeći dio. Priprema za novi B dio se postiže također i *diminuendom* i *ritardandom* koji se pojavljuju 8. taktu. (Primjer 48.)

²⁰ Ibid.

5

pp *mf* *pp* *rit.*

Primjer 48

U 9. taktu počinje drugi B dio u E-duru u *pianissimo* dinamici. Veoma je kratak – sastoji se od dvije slične dvotaktne fraze razdvojene oznakom *poco ritenuto*. Od prvog A dijela se ne razlikuje samo po tonalitetu, već i po *portato* artikulaciji i izražajnoj oznaci *con anima* koja simulira vedriji karakter, kontrastan karakteru prvog dijela koji je mističan. U drugom dijelu se također jasnije očituje karakter valcera ovog preludija. U 12. taktu potrebno je napraviti nagli *crescendo* iz *pianissima* u *forte*. Lijeva ruka svira oktave koje na posljednje dvije dobe istog takta čine dominantnu harmoniju cis-mola koja prethodi toničkoj harmoniji cis-mola u sljedećem, 13. taktu. (Primjer 49.)

9

con anima *poco rit.* *pp* *f*

Primjer 49

Treći A' dio počinje u 13. taktu te je ujedno i kulminacija preludija – u *fff* dinamici se ponavlja sadržaj iz prvog dijela ali je melodija ovaj put u obje ruke podebljana oktavama od kojih je svaka također akcentirana. U lijevoj ruci pedalni ton *cis* također pojačan oktavom u dubokom registru potvrđuje tonalitet cis-mola i doprinosi moćnom zvuku. U 17. taktu naglo se pojavljuje *piano* te se sljedeća četiri takta smiruje tenzija stvorena u kulminaciji. Obje ruke sviraju akorde kratkog trajanja unutar kojih se nalazi ton *cis* koji se nastavlja držati i nakon što

je akord pušten što daje poseban efekt. Preludij završava razlaganjem toničkog kvintakorda cis-
mola u *pianissimo* dinamici. (Primjer 50.)

The image displays two systems of musical notation for a piano piece. The first system, starting at measure 13, consists of four measures. The treble clef part features eighth-note patterns with accents, while the bass clef part contains chords and triplets. The second system, starting at measure 17, is marked 'rit.' and 'p' in the treble and 'pp' in the bass, showing a gradual decay of a tonic triad. The piece concludes with a final chord in the bass clef.

Primjer 50

3. 11. PRELUDIJ BR. 11 U H-DURU

Preludij br. 11 skladan je u Moskvi 1896. godine²¹.

Na početku se nalazi oznaka *Allegro assai* koja sugerira jako brzi tempo. Sastoji se od pjevne melodije u sopranu, sporednih glasova te brze pratnje u basu koja bez prestanka daje polet. Četveroglasne je strukture: glavnu melodiju u sopranu i sporednom glasu altu svira desna ruka, dok lijeva ruka svira pratnju u basu te skrivenu melodiju unutar te pratnje koja je u tenoru. U basu se u brzim šesnaestinkama razlažu akordi i prva nota svake grupe šesnaestinki je podebljana oktavom, dok je melodija u tenoru skokovita te je označena *portato* artikulacijom i svira se palčevima lijeve ruke. Veoma je zahtjevan zadatak za izvođača postignuti pravilan balans glasova gdje se u *piano* dinamici mora čuti melodija u tenoru, ali se ne smije prekriti melodija u sopranu koja je ipak u prvom planu.

Preludij sadrži tri dijela: A B C.

Prvi A dio traje od 1. do 16. takta. Dio A sadrži dvije rečenice od osam taktova koje su konstruirane kao 2+2+4 takta. Prva rečenica počinje na tonici i završava na dominantu H-dura u 8. taktu. U drugoj rečenici prva četiri takta su ista kao u prvoj, a druga četiri takta su drugačijeg sadržaja. Linija u basu od 12. do 17. takta kromatski uzlazi na svakoj grupi šesnaestinki čineći most do drugog B dijela. (Primjer 51.)

Drugi B dio počinje u 17. taktu. Sastoji se od fraza po 2+2+4 takta. Melodija u desnoj ruci postaje aktivnija, dok je kretanje u lijevoj ruci također drugačije. Poliritmija se pojavljuje u 18. i 20. taktu gdje je u desnoj ruci potrebno odsvirati četiri osminke na tri dobe, a u lijevoj šest šesnaestinki na tri dobe. U 21. taktu oznake *crescendo* i *con passione* pojačavaju uzbuđenje te se dolazi do *forte* u 23. taktu koji se zatim brzo stišava do *piana* u kojem počinje sljedeći dio. (Primjer 52. ksmZadnjiRed1str2Reda2strStaviTaktove)

²¹ Ibid.

11 *p*

14 *mf* *dim.* *p*

18 *p*

22 *cresc.* *cresc.*

26 *f cresc.* *pp* *cresc.* *rubato*

Measures 11-16 of a piano piece in D major, 3/4 time. The score consists of five systems of two staves each. Measure numbers 11, 14, 18, 22, and 26 are indicated at the start of their respective systems. Dynamics include piano (*p*), mezzo-forte (*mf*), decrescendo (*dim.*), piano (*p*), crescendo (*cresc.*), fortissimo (*f cresc.*), pianissimo (*pp*), and *rubato*. Fingerings are indicated with numbers 1-5.

Primjer 51

19 *cresc. con passione*

22 *rit.* *f* *dim.*

Measures 19-22 of a piano piece in D major, 3/4 time. The score consists of two systems of two staves each. Measure numbers 19 and 22 are indicated at the start of their respective systems. Dynamics include *cresc. con passione*, *rit.*, fortissimo (*f*), and decrescendo (*dim.*). A 4-measure rest is marked with an 'x' in measure 20.

Primjer 52

Treći C dio počinje u 25. taktu u *piano* dinamici. Pratinja u lijevoj ruci se proteže kroz dvije oktave te sadrži pedalni ton *h* na svakoj prvoj dobi takta. Široke akorde u desnoj ruci je moguće svirati kao *arpeggio*. Dinamika se sve više stišava te preludij završava u *ppp* dinamici. (Primjer 53.)

The image displays three systems of musical notation for a piano piece. Each system consists of a grand staff with a treble and bass clef. The first system begins at measure 27, the second at measure 31, and the third at measure 35. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 4/4. The left hand plays a steady eighth-note accompaniment with a constant bass note (pedal point) on B. The right hand plays wide chords, some of which are arpeggiated. Fingerings are indicated with numbers 1-5. Dynamics include *pp* and *ppp*.

Primjer 53

3. 12. PRELUDIJ BR. 12 U GIS-MOLU

Preludij br. 12 skladan je 1895. godine u Vitznauu²².

Veoma je kratak – traje samo 22 takta. Umjerenog je tempa (oznaka *Andante* na početku) i mističnog karaktera kojem doprinosi oznaka *sotto voce* na početku preludija te *pianissimo* dinamika koja se proteže kroz cijeli preludij. Sadrži široke raspone rastavljenih akorda u lijevoj ruci kao i prethodni Preludij br. 11. Trodijelnog je oblika: A B C.

Prvi A dio sastoji se od dvije četverotaktne rečenice gdje je svaka podijeljena po 1 + 1 + 2 takta. U lijevoj ruci nalazi se pedalni ton *gis*. Prva rečenica počinje i završava na tonici. Prvi takt druge rečenice je isti kao u prvoj, ali pedalni ton u basu počinje kromatski uzlaziti te rečenica modulira u *gis-mol* u 8. taktu. (Primjer 54.)

The image shows the musical score for Preludij br. 12 in G major, Op. 11 No. 12 by Frédéric Chopin. The score is in 9/8 time and marked 'Andante' with a tempo of 126. It features a piano (pp) and sotto voce dynamic. The score is divided into three systems, with measures 12, 4, and 8 marked. The left hand has a pedal point on G in the bass register. The right hand has a melodic line with various ornaments and fingerings.

Primjer 54

²² Ibid.

Drugi B dio dugačak je samo četiri takta. Počinje melodijom u lijevoj ruci koja sadrži motiv rečenice s početka preludija, da bi se zatim počela kretati kromatski silazno dok desna ruka svira akorde koji vode u Fis-dur. U 10. taktu Fis-dur se pretvara u fis-mol i u sljedeća dva takta se sekvencirano ponavlja sadržaj iz prethodna dva takta te se događa modulacija u E-dur u 12. taktu u kojem počinje sljedeći dio. (Primjer 55.)

Primjer 55

Treći C dio počinje na polovici 12. takta. Razlaganja akorda u lijevoj ruci postaju šira te pedalni ton *e* traje tri takta. Dok lijeva ruka svira točno, u melodiji u desnoj ruci se pojavljuju korone te ovo mjesto zahtjeva neovisnost ruku. U posljednja četiri takta (t. 19-22) tonalitet je gis-mol. Dvohvati u obje ruke su istog ritma te se kreću u protupomaku. (Primjer 56.)

Primjer 56

3. 13. PRELUDIJ BR. 13 U GES-DURU

Preludij br. 13 skladan je 1896. godine u Moskvi²³.

Sporijeg je tempa (oznaka *Lento* na početku) te po karakteru podsjeća na nokturno u kojem se „... zrcali lirsko snatrenje i čeznuće, koje se u srednjem dijelu skladbe prolazno pomućuje“. (Andreis 1976: 648) Prevladavaju dva glavna glasa – sopran i bas, dok se u sporednim glasovima nalaze akordi. Melodija je odvojena od pratnje te preludij zbog takve strukture podsjeća na žanr Mendelssohnove *Pjesme bez riječi*²⁴. Pratnja u lijevoj ruci je aktivnija od melodije u desnoj ruci – kontinuirano se kreće u osminkama.

Preludij br. 13 napisan je u trodijelnoj A B A' formi.

U prvom A dijelu prva rečenica koja traje osam taktova počinje u *piano* dinamici i na toničkoj harmoniji, dok pratnja u basu počinje tonom *c* koji ne pripada toj harmoniji. Rečenica završava na dominantnom septakordu u 8. taktu. Ista situacija s neakordnim tonom *c* se ponavlja i na početku druge rečenice u 9. taktu. Prvih sedam taktova druge rečenice je identično onima u prvoj, iako je ovaj put *pianissimo* dinamika. Druga rečenica je također proširena te traje deset taktova. U 13. taktu pojavljuje se *crescendo* koji vodi do *forte*a i kulminacije u 18. taktu. Kulminacija je na dominantnoj harmoniji *es-mola* te je naglašena dramatskim usporavanjem tempa koje sugerira oznaka *ritardando* i naglašavanjem svake note u lijevoj ruci označene akcentima. Desna ruka istovremeno svira melodiju u gornjem glasu i akorde u sporednim glasovima. Kako bi se osiguralo da se glavna melodija dovoljno ističe, potrebno je vježbati svirajući samo gornji glas, ali istim prstometom kojim se svira kad su svi glasovi. Drugi korak je da se desnom rukom svira melodija u *forte*u te sporedni glasovi u *pianu* kako bi se postigla diferencijacija. (Primjer 57.)

²³ Ibid.

²⁴ Roh, Y. (2015) *A comparative study of the twenty-four preludes of Alexander Scriabin and Sergei Rachmaninoff*: ogleđ. Indiana: Yoon-Wha Roh, str. 17
Dostupno na: <https://iucat.iu.edu/iuk/15154745>

13

Lento $\text{♩} = 76$

p

6

pp

12

cresc.

17

cresc.

rit.

Primjer 57

Drugi B dio počinje u 19. taktu, ponovno u *piano* dinamici. Sporedni glas tenor dobiva na važnosti – označen je *tenuto* crticama te se kreće kromatski silazno. Modulacijom u početni Ges-dur tonalitet priprema se repriza. (Primjer 58.)

p

Primjer 58

Treći A' dio, tj. repriza počinje u 25. taktu ponavljanjem rečenice iz prvog dijela. Međutim, u 28. taktu sadržaj rečenice se mijenja – pretvara se u kadencu u kojoj se izmjenjuju tonička i dominantna harmonija. Posljednja četiri takta preludija su specifična po tome što se jedan glas drži cijelo vrijeme, dok ostali ili pauziraju ili sviraju jedan akord. Takvi završetci nalaze se i u drugim preludijima ovog opusa. (Primjer 59.)

The image displays two systems of musical notation for piano. The first system, starting at measure 23, features a treble clef with a melodic line and a bass clef with a complex rhythmic accompaniment. A 'rit.' (ritardando) marking is placed above the first measure, and a 'pp' (pianissimo) dynamic is indicated below the second measure. The bass line includes fingerings such as 5, 3, 1, and 4. The second system, starting at measure 28, continues the piece with a 'rit.' marking above the first measure. The bass line in this system includes fingerings 1, 2, 1, 1, 2, 3, 1. The notation includes various rests and articulation marks throughout both systems.

Primjer 59

3. 14. PRELUDIJ BR. 14 U ES-MOLU

Preludij br. 14 skladan je 1895. godine u Dresdenu²⁵.

Na početku se nalazi oznaka tempa *Presto* te preludij nalikuje etidi zbog vrlo brzog tempa, monotematične konstrukcije, oktava i nadovezivanja ruku što stvara konstantnu ritmičnost. (Lee, 2006: 58) U preludiju se također nalaze skokovi koji prevladavaju u lijevoj ruci više nego u desnoj. Neuobičajene je 15/8 mjere te su osminke u svakom taktu akcentima grupirane po 3 + 2 osminke. Drugi takt i slični odstupaju od takve grupacije zbog *sforzanda* u desnoj ruci. U preludiju je potrebno obratiti pažnju na vođenje glasova gdje melodija prelazi iz lijeve u desnu ruku. Gornji glas u akordima koje svira desna ruka se mora istaknuti jer sadrži melodiju.

Preludij br. 14 napisan je u trodijelnoj A A' A" formi gdje se glavna tema varirano ponavlja dva puta.

Prvi A dio traje osam taktova i počinje u *mezzoforte* dinamici. Osmotaktna rečenica je konstruirana kao klasična: 2 + 2 + 4. U 1. taktu melodija se kreće uzlazno, u drugom silazno, dok se u 5. taktu počinje kretati u protupomaku – desna ruka uzlazi, lijeva silazi te se na taj način koristi široki tonski raspon. Uzastopne oznake *crescenda* u 5. i 6. taktu dovode do *fortissima* u 7. taktu u kojem je ujedno i kulminacija rečenice. Kretanje u protupomaku također doseže svoj maksimalni opseg koji se zatim počinje sužavati – desna ruka silazi, a lijeva uzlazi. U 8. taktu pojavljuje se oznaka *diminuendo* te se dinamika stišava do *fortea* u kojem počinje novi dio. (Primjer 60.)

Primjer 60

²⁵ Lee, H. (2006) *Tradition and Innovation in the Twenty-Four Preludes, Opus 11 of Alexander Scriabin*: traktat. Austin: Hwa-Young Lee, str. 8

Dostupno na: <https://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/2563/leed28789.pdf>

Drugi A' dio počinje u 9. taktu i *forte* dinamici kao što je ranije navedeno. Materijal iz prvog dijela se ponavlja, ali s ponekim promjenama: desna ruka svira za oktavu više, dok se u lijevoj ruci pojavljuju dodatni akordi u srednjem glasu čineći je tehnički zahtjevnijom zbog velikih skokova. Struktura je također zbog akorda u srednjem glasu punija i zvuk bogatiji. (Primjer 61.)

Primjer 61

Materijal prvog A dijela je variran u drugom A' dijelu i tako što 15. i 16. takt čine proširenje 7. takta iz prvog dijela, te 17. i 18. takt proširuju materijal 8. takta iz prvog dijela. Ponovno se pojavljuju uzastopne oznake *crescenda* u 13. i 14. taktu, analogno onima iz 5. i 6. taktu u prvom dijelu te koje vode do *fortissima* u 15. taktu. U sljedeća četiri takta (15.-18. t.) događaju se nagle dinamičke promjene: *fortissimo* se u dva takta stižava do *piana* u 17. taktu u kojem se također događa nagli *crescendo* do *forte*a, da bi se u sljedećem, 18. taktu dinamika pojačala iz *mezzoforte*a do *fortissima*. Kao što je ranije navedeno, nagle dinamičke promjene su jedna od glavnih osobina Skrjabinove glazbe. (Primjer 62.)

Primjer 62

Treći A" dio počinje u 19. taktu. Glavna tema je varirana. U 21. taktu u *fortissimo* dinamici je kulminacija preludija koju priprema skok u basu s dominante na toniku. U predzadnjem taktu nalaze se akcenti na svaku osminku u obje ruke koje su u nižim oktavama – velikoj i dubokoj, što uz *fortissimo* dinamiku ovome preludiju daje veoma moćan i efektan završetak. (Primjer 63.)

The image displays a musical score for a piano prelude. It consists of two systems of staves. The first system, labeled '19', shows the beginning of a phrase in the right hand with a forte (f) dynamic and a crescendo (cresc.) marking. The left hand provides a bass line. The second system, labeled '22', shows a fortissimo (ff) dynamic and a series of accented eighth notes in both hands, leading to a final chord. The score is in G major and 3/4 time.

Primjer 63

3. 15. PRELUDIJ BR. 15 U DES-DURU

Preludij br. 15 skladan je 1896. godine u Moskvi²⁶.

Na početku se nalazi oznaka sporog tempa *Lento* te kroz cijeli preludij prevladava *pianissimo* dinamika što mu daje miran ugođaj. Bez obzira na to što je napisan u Des-duru zvuči više kao da je u paralelnom b-molu, tj. eolskom modusu na tonu *b*. Preludij zbog toga podsjeća na „Promenadu“ iz *Slika s izložbe* te povezuje Skrjabinu s ruskim kompozitorima starije generacije Balakirevom i Musorgskim koji su koristili moduse kako bi istaknuli ruski identitet²⁷.

U tehničkom smislu preludij je zahtijevan zbog toga što traži od izvođača dobru kontrolu sviranja *legato* dvohvata, uglavnom terci jednom rukom i u *pianissimo* dinamici. K tome je potrebno paziti da je gornji glas dvohvata glasniji od donjeg. Terce se pojavljuju u lijevoj ruci više nego desnoj.

Preludij br. 15 je veoma kratak te se sastoji od četiri rečenice: 8 + 8 + 6 + 6.

Prva rečenica je konstruirana kao 2+2+4 takta. Sastoji se od terci koje svira samo lijeva ruka u *pianissimo* dinamici. U 8. taktu rečenica završava varavom kadencom. (Primjer 64.)

15

Lento ♩ = 80-76

Op. 11 Nr. 15

pp

6

cresc.

dim.

Primjer 64

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid, str. 59

U 9. taktu počinje druga rečenica. Materijal lijeve ruke se skoro identično ponavlja iz prve rečenice, dok se desna ruka pojavljuje svirajući glavnu melodiju u *mezzoforteu*. U 13. taktu pojavljuje se *crescendo* te ritam melodije postaje pokretljiviji. *Crescendo* je potrebno napraviti maksimalno do *mezzopiana* kako se ne bi narušio tihi i mirni ugođaj preludija. Već se u 15. taktu pojavljuje *diminuendo*. Rečenica ovaj put završava na tonici. (Primjer 65.)

Musical score for Example 65, measures 9-15. Measure 9 shows a piano part with *mf* and *pp* dynamics. Measures 10-15 show a grand staff with a melody in the right hand and accompaniment in the left hand. Dynamics include *mf*, *cresc.*, *dim.*, and *pp*.

Primjer 65

U sljedećoj rečenici koja traje od 17. do 22. takta desna i lijeva ruka mijenjaju uloge – desna ruka svira pratnju u *pianissimu* sličnu onoj koju je svirala lijeva ruka, dok se u lijevoj ruci nalazi melodija u *mezzopiano*. Rečenica ponovno završava na VI. stupnju Des-dura. (Primjer 66.)

Musical score for Example 66, measures 14-22. Measures 14-17 show a grand staff with a melody in the right hand and accompaniment in the left hand. Dynamics include *dim.*, *rit.*, and *pp*. Measures 18-22 show a grand staff with a melody in the left hand and accompaniment in the right hand. Dynamics include *mp* and *pp*.

Primjer 66

Posljednja rečenica ovog preludija počinje u 23. taktu, također u *pianissimo* dinamici i traje šest taktova. Taktovi 23 i 24 su identični 9. i 10. taktu koji pripadaju drugoj rečenici ovog preludija. Materijal je u posljednja četiri takta proširen akordima koji čine strogu kadencu na tonički akord Des-dura kojim završava preludij – V – I. (Primjer 67.)

The image shows a musical score for six measures, numbered 23 to 28. The score is written on two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The time signature is 7/8. The top staff begins with a treble clef and a *pp* dynamic marking. Measure 23 starts with a half note G4, followed by a quarter note A4, and a dotted quarter note B4. A slur covers measures 23 through 28. In measure 24, there is a half note chord of G4 and B4. In measure 25, there is a half note chord of G4, B4, and D5. In measure 26, there is a half note chord of G4, B4, and D5. In measure 27, there is a half note chord of G4, B4, and D5. In measure 28, there is a half note chord of G4, B4, and D5. The bottom staff begins with a bass clef and a *pp* dynamic marking. It features a rhythmic pattern of eighth notes in measures 23 and 24, followed by half note chords in measures 25, 26, 27, and 28. A slur covers measures 23 through 28. The chords in the bottom staff are G4-B4 in measures 25, 26, 27, and 28.

Primjer 67

3. 16. PRELUDIJ BR. 16 U B-MOLU

Preludij br. 16 skladan je u Moskvi 1896. godine²⁸.

Mističnog je ugođaja koji stvaraju b-mol tonalitet i tri oznake koje se nalaze na početku: *Misterioso*, *Sotto voce* te oznaka za pedal *Una corda*. Ovo je jedan od rijetkih preludija opusa 11 u kojem se nalaze Skrjabinove oznake pedala. Specifičan je i po tome što sadrži nepravilnu 5/8 mjeru te 4/8 mjeru koje se kroz taktove izmjenjuju neodređenim redoslijedom.

Preludij je polifone strukture – napisan je u četveroglasju gdje se u altu i basu nalazi *ostinato* ritmički uzorak u oktavama koji sviraju obje ruke, dok se u sopranu i tenoru nalazi melodija sadržana od ponavljanja jednog tona koristeći pritom punktirani ritam, također je u oktavama te ju sviraju obje ruke. Zbog tako oblikovane melodije, *ostinata* i tonaliteta, skladba podsjeća na treći stavak Chopinove *Sonate br. 2 u b-molu – Sprovodni marš*.

Preludij br. 16 napisan je u trodjelnoj formi te sadrži i *codu*: A B A' Coda.

Prvi A dio traje od 1. do 16. takta. Sadrži dvije rečenice od osam taktova koje su konstruirane kao 2 + 2 + 1 + 1 + 2 takta. Prva rečenica počinje na tonici te završava na dominantnom septakordu na koji dolazi u 7. taktu. (Primjer 68.)

Misterioso $\text{♩} = 160-168$
sotto voce
Op. 11 Nr. 16
16
p
una corda
5
cresc.
dim.
p

Primjer 68

²⁸ Ibid.

Druga rečenica se nastavlja na dominantnoj harmoniji kojom je završila prva rečenica te završava modulacijom u paralelni Des-dur. U *piano* dinamici, dubljim tonovima, tj. maloj i velikoj oktavi te uz *una corda* pedal iznimno je zahtjevno za izvođača postići dobar balans zvuka gdje se melodija mora isticati, dok je *ostinato* u drugom planu.

Drugi B dio traje od 17. do 32. takta. Po frazama je raspodijeljen kao 4+4+2+2+4 takta. Prva četverotaktna fraza se ponavlja za sekundu niže kao sekvenca. I dalje prevladava tiha dinamika. *Crescendo* koji se pojavljuje u prvoj frazi u 17. taktu traje tri takta te se u 20. taktu nalazi oznaka *pianissimo*. (Primjer 69.)

The image shows a musical score for piano, Example 69, covering measures 15 to 24. The key signature is G major (one sharp) and the time signature is 4/4. The score is divided into two systems. The first system (measures 15-19) shows a melodic line in the right hand and an ostinato bass line in the left hand. A *cresc.* marking is present in measure 17. The second system (measures 20-24) continues the melodic line and ostinato bass line. A *pp* marking is present in measure 20. The music is characterized by a steady, rhythmic bass line and a more melodic right-hand line.

Primjer 69

Taktovi 25 do 33 čine jedan veliki i dugi *crescendo* iz *pianissima* do *fortissima* u 33. taktu. Prva oznaka *crescenda* se nalazi u 25. taktu te se dinamika pojačava do *mezzoforte* u 28. taktu. Druga oznaka *crescenda* pojavljuje se u 29. taktu te kao što je navedeno vodi do *fortissima* u 33. taktu gdje je ujedno i kulminacija preludija. Taktovi 29 do 33 čine most do kulminacije koji je sadržan od novog materijala – oktavi koje se kreću u osminkama. (Primjer 70.)

Primjer 70

U 33. taktu je početak trećeg A' dijela koji je ujedno i kulminacija preludija. Ponavlja se materijal iz prvog dijela, ovaj put za oktavu više i u *fortissimo* dinamici te je stvoren veličanstveni dojam. Također, *ostinato* je pojačan oktavama u lijevoj ruci, dok desna ruka, osim što svira jedan glas *ostinata* također preuzima glavnu punktiranu melodiju. Neobično je to što je, bez obzira na vrhunac i *fortissimo* dinamiku, označeno da se i dalje drži pedal *una corda* (Primjer 70). Tek poslije šest taktova naznačeno je da se pusti (oznaka *tre corde*), također u *fortissimo* dinamici. Na taj način dobivaju se dvije kvalitete zvuka u istoj dinamici – „zamagljeni“ zvuk pod *una cordom* koji doprinosi misterioznom karakteru preludija, te čisti i briljantniji zvuk bez *una corde* koji doprinosi veličanstvenosti kulminacije. Međutim, *fortissimo* dinamika bez *una corde* traje samo dva takta – u 40. taktu pojavljuje se ponovno oznaka *una corda* te *piano* dinamika i time je postignut brz pad napetosti kulminacije. (Primjer 71.)

Coda počinje u 49. taktu. Kreće se cijelo vrijeme na toničkoj harmoniji te 5/8 mjera postaje konstantna – ne izmjenjuje se više s 4/8 mjerom. Glavna melodija koja sadrži punktirani ritam se kreće uzlazno po tonovima toničkog kvintakorda (*b-des-f*). Dinamika je *pianissimo* te se kroz pet taktova stišava do *pianissima possibile* u kojem završava preludij. (Primjer 71.)

35

cresc. *ff*

tre corde

39

p

una corda

44

dim.

49

pp *ppp*

Primjer 71

3. 17. PRELUDIJ BR. 17 U AS-DURU

Preludij br. 17 skladan je u Vitznauu 1895. godine²⁹. Najkraći je preludij u opusu 11 – sadrži samo 12 taktova. Umjerenog je tempa (oznaka *Allegretto* na početku) i plesnog karaktera. Podsjeća na valcer zbog 3/2 mjere. Osim što je veoma kratak specifičan je i po tome što je zahtjevan u interpretativnom smislu – sadrži veliki broj agogičkih oznaka kao što su *accelerando*, *ritardando* i *a tempo* koje se pojavljuju na početku preludija dva puta za redom unutar samo četiri takta. Također, u cijelom preludiju prevladava *piano* dinamika. Dinamičke oznake sežu od *piana* do *pianissima possibile*.

Preludij br. 17 je napisan u dvodijelnoj A B formi.

Prvi A dio traje četiri takta. Sadrži dvije dvotaktne fraze u *piano* dinamici. Prva fraza koja je u As-duru počinje na tonici, kreće se prema dominantanti i zatim se opet rješava u toniku (I – V – I). U lijevoj ruci koja svira akorde se u basu nalaze kromatski pomaci. Druga dvotaktna fraza je iste melodije i harmonijskog kretanja kao prva, ali je za tercu niže – u sporednom f-mol tonalitetu. U početnim taktovima obje fraze (1. i 3. takt) se nalazi oznaka *accelerando*, da bi se već na polovici takta pojavila oznaka *ritardando*. U taktovima koji slijede (2. i 4. takt) se nalazi oznaka *a tempo*. (Primjer 72.)

The image shows the first four measures of the Preludij br. 17. The music is written for piano in 3/2 time and As major. The first measure (tact 1) starts with a piano (*p*) dynamic and includes markings for *accel.* and *rit.*. The second measure (tact 2) is marked *a tempo*. The third measure (tact 3) also includes *accel.* and *rit.* markings. The fourth measure (tact 4) is marked *a tempo*. The score shows a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand with chromatic movements.

Primjer 72

²⁹ Ibid.

Drugi B dio počinje u 5. taktu i traje osam taktova. Sastoji se od dvije identične rečenice koje su duge četiri takta te se razlikuju samo po agogičkim i dinamičkim oznakama. U posljednja dva takta obje rečenice (7. i 8. te 11. i 12. t.) se identično ponavlja materijal iz prva dva takta preludija.

Harmonijsko kretanje obje rečenice započinje na subdominanti As-dura – u Des-duru. Subdominantni akord se pretvara u mol dur koji se rješava u sekstakord prvog stupnja. Nakon toga slijedi septakord drugog stupnja koji teži rješenju u toniku u sljedećem taktu (7. ili 10. takt) u kojem se, kao što je ranije navedeno, pojavljuje materijal iz prva dva takta preludija u As-duru. Međutim, agogičke oznake nisu identične onima iz prvog dijela – u 7. i 8. taktu ne pojavljuje se nijedna agogička oznaka, dok se u 11. i 12. taktu pojavljuju samo *ritardando* i *a tempo*, bez *acceleranda*. Također, na zadnjoj dobi 11. takta se pojavljuje i korona. U posljednja dva takta se postepeno stišava dinamika te preludij završava u *pianissimu possibile*. (Primjer 73.)

The musical score for Example 73 consists of three systems of piano music. The first system (measures 4-8) is marked *con anima* and *a tempo*. The second system (measures 7-10) is marked *p* and *cresc.*. The third system (measures 10-12) is marked *a tempo* and *ppp*, with *pp rit.* in measure 11. The score is in 4/4 time with a key signature of three flats (B-flat major/C minor).

Primjer 73

3. 18. PRELUDIJ BR. 18 U F-MOLU

Preludij br. 18 skladan je 1895. godine u Vitznauu³⁰.

Jedan je od najzahtjevnijih preludija opusa 11. Nalik je etidi zbog jako brzog tempa *Allegra agitata* te zahtijeva tehniku sviranja oktava u obje ruke u kojima se povremeno pojavljuju i veliki skokovi. Uz to je zastupljena i poliritmija – dok jedna ruka svira triole, druga svira duole i obrnuto. Posebnost ovog preludija je u tome što se u *codi* pojavljuje oznaka *Presto* koja označava tempo brži od početnog *Allegra*. Prema Lee (2006: 71), takva koncepcija gdje se u *codi* na kraju skladbe pojavljuje još brži tempo od prethodnog podsjeća na Lisztovu *Transcendentalnu etidu* u f-molu.

Preludij br. 18 skladan je u trodijelnoj A B A' formi s *codom*.

Prvi A dio sastoji se od dvije rečenice koje traju osam taktova. U prvoj rečenici desna ruka svira akorde na drugoj polovici svake dobe, dok lijeva ruka svira oktave u ritmu triole. Kao što je ranije spomenuto, ovdje se nalazi poliritmija 2:3 te ju dodatno otežava to što se akordi u desnoj ruci ne pojavljuju točno na dobu. Prva četiri takta melodija se kreće uzlazno uz označeni *crescendo* u 3. taktu, dok druga četiri takta melodiju koja silazi prati oznaka *diminuendo* iz 5. takta. Potrebno je vježbajući uz metronom osigurati da se u prva četiri takta zbog pojačavanja uzbuđenja koje nastaje uzlaženjem melodije i *crescendom* ne počne ubrzavati. (Primjer 74.)

Allegro agitato M.M. ♩ = 138

5

dim.

Primjer 74

³⁰ Ibid.

U drugoj osmotaktnoj rečenici (9.-16.t.) u desnoj ruci se pojavljuju drugačija melodija i ritam – osminske pauze na početku doba nisu više toliko česte. Ovdje također melodija prva četiri takta uzlazi, a druga četiri silazi. Oktave u triolama koje svira lijeva ruka su skoro identične onima iz prve rečenice te se razlikuju jedino u kadenci u 15. i 16. taktu gdje se kreću u velikim skokovima. Nagli *crescendo* iz 11. takta vodi uzlazno kretanje melodije do *fortissima* u 12. taktu gdje se nalazi vrhunac melodije koji je, osim *ff* dinamikom, istaknut i *rubatom* te ga je potrebno razvući. Roh (2015: 44) navodi da je u prvom A dijelu je upotrijebljena metoda izbjegavanja rješenja u čistu i jasnu toničku harmoniju. Tonički kvintakord f-mola se izbjegava sve do 16. takta. Prva rečenica se rješava u dominantu dominante (V/V) u 8. taktu (Primjer 74.), dok druga završava autentičnom kadencom (V-I) u 16. taktu. (Primjer 75.)

The image displays two systems of musical notation for piano. The first system, labeled '9', covers measures 9 through 12. It features a treble clef with a melody that rises and then falls, and a bass clef with a triplet accompaniment. Dynamics include *cresc.* and *ff rubato*. The second system, labeled '13', covers measures 13 through 16. It continues the melody and accompaniment, with dynamics including *dim.* and *p*.

Primjer 75

Drugi B dio traje od 17. do 30. takta. Počinje u *piano* dinamici. Ritam u desnoj i lijevoj ruci se mijenja svaka dva takta. U 17. i 18. taktu desna ruka preuzima ritam triole svirajući oktave, dok se u lijevoj ruci nalazi sinkopirana silazna melodija u duolama. Kreću se u protupomaku. Sljedeća dva takta (19.-20. takt) je obrnuta situacija – u desnoj ruci se nalaze duole, a u lijevoj triole. Isti materijal se ponavlja za tercu više od 21. do 24. takta. Taktovi 25 do 30 čine most do reprize. Uzastopno se ponavlja materijal u kojem je lijeva ruka u ritmu triole te postepeno uzlazi, a desna u ritmu duole. Oznake *crescenda* iz 26. i 28. takta vode do *fortissima* u 30. taktu nakon kojeg slijedi repriza. (Primjer 76.)

Primjer 76

Treći A' dio, tj. repriza nastupa veličanstveno u 31. taktu u *fortissimo* dinamici ponavljajući materijal druge rečenice iz prvog A dijela. Prva četiri takta reprize (31.-34. t.) u potpunosti odgovaraju materijalu iz prvog dijela, dok je od 35. takta sadržaj variran. Taktovi 35 i 36 su varijacija 13. i 14. takta – u obje ruke nalazi se ritam triole, dok 37. takt varirano ponavlja 15. takt gdje je ritam obrnut – u desnoj ruci su triole, u lijevoj duole te su skokovi također veći. Od 37. do 40. takta traje produljenje na dominantnoj harmoniji koje je veoma energično zbog akcenata na svakoj dobi te sve bržeg tempa naznačenog uzastopnim oznakama *acceleranda* u 35. i 36. taktu. Repriza završava autentičnom kadencom (V-I). (Primjer 77.)

Primjer 77

Coda počinje u 42. taktu. Kao što je ranije navedeno, njena specifičnost je u tome što se zahtijeva tempo *Presto* koji je brži od tempa *Allegro* koji je trajao kroz preludij. Počinje u *pianu* te je sadržana od materijala veoma sličnog onom iz B dijela gdje se ritam triole i duole izmjenjuje u rukama svaka dva takta. Preludij završava energično ponavljanjem oktava kroz sve širi raspon klavira i u *fortissimo* dinamici. (Primjer 78.)

The musical score consists of three systems of piano music. The first system, starting at measure 38, features a treble and bass clef with a key signature of two flats and a 3/4 time signature. It begins with a 'Presto' tempo marking and a piano (*p*) dynamic. The melody in the treble clef consists of eighth-note chords, while the bass clef has a steady eighth-note accompaniment. The second system, starting at measure 43, continues the piece with dynamic markings of *sf* and *p*, and includes triplet markings over the bass line. The third system, starting at measure 48, features a *cresc.* (crescendo) marking, a *fff* (fortissimo) dynamic, and another *cresc.* marking, leading to a final octave passage marked with an '8' and a dotted line.

Primjer 78

3. 19. PRELUDIJ BR. 19 U ES-DURU

Preludij br. 19 skladan je u Heidelbergu 1895. godine³¹.

Uz preludije br. 18 i 20 čini grupu zahtjevnih preludija opusa 11. Na početku se nalazi oznaka *Affettuoso* koja sugerira strasno i uzbuđeno izvođenje. Specifičan je po neobičnom ritmu i originalnom harmonijskom jeziku. Pratnju u lijevoj ruci čine kvintole koje uvijek započinju na zadnjoj šesnaestinki takta koja pripada toj grupi, dok se u desnoj ruci nalazi melodija u ritmovima duole, triole, kvartole i također kvintole. Prema Lee (2006: 72), izgleda da je Skrzjabin takvu ideju ritma preuzeo iz Chopinovog legendarnog *rubato* stila izvođenja koji zahtijeva ritmičku neovisnost ruku i nalazi se u Chopinovim brojnim nokturnima. Također, promjena boje svakim izlaganjem melodije je još jedna osobina Chopinove glazbe.

Preludij br. 19 napisan je u trodijelnoj formi te sadrži i *codu*: A B A' Coda.

Prvi A dio sadrži jednu rečenicu od osam taktova koja se može podijeliti kao 2+2+4 takta. U melodiji u desnoj ruci se izmjenjuje silazno i uzlazno kretanje, dok se u lijevoj ruci grupe kvintola kreću uzlazno te ih podupire pedalni ton *es*. Obje ruke, osim što se razilaze u ritmu su i različite dinamike – melodiju je potrebno svirati *forte*, a pratnju *piano* u kojoj se također u prva četiri takta nalazi srednji glas kojeg svira palac te je označen osminskim vrijednostima. Od 5. takta se pojavljuju tonovi koji ne pripadaju Es-dur tonalitetu te harmonijsko kretanje postaje kompleksnije da bi u 8. taktu rečenica završila na tonici sa sniženim VI. stupnjem u pratnji. (Primjer 79.)

The image shows a musical score for the first 8 measures of Chopin's Preludium No. 19 in E major. The score is in 3/4 time and features a complex rhythmic pattern with quintoles in the left hand and a melodic line in the right hand. The first four measures are marked with 'cresc.' and 'f', and the last four measures are marked with 'p'. The score includes fingering numbers and a box labeled '8' at the end of the first system.

Primjer 79

³¹ Ibid.

Drugi B dio traje od 9. do 25. takta. Materijal je od 9. do 20. takta sličan prvom dijelu, jedino u pratnji pedalni ton *es* nije više prisutan jer bas počinje kromatski silaziti sve do 17. takta gdje dolazi na ton *b* koji je kao dominantanta Es-dura prisutan u pratnji sljedećih osam taktova (17.-25. t.). U 13. taktu pojavljuju se predznaci za tonalitet A-dura koji traje tri takta te se u 16. taktu ponovno vraćaju predznaci temeljnog tonaliteta Es-dura. (Primjer 80.)

Primjer 80

Od 21. do 25. takta kvintole iz lijeve ruke prelaze u desnu ruku, dok lijeva ruka svira melodiju u ritmu triole. Uzastopne oznake *crescenda* iz 21. i 22. takta pripremaju reprizu koja nastupa u *fortissimo* dinamici u 25. taktu. (Primjer 81.)

Primjer 81

Kao i u mnogim preludijima ovog opusa, repriza ili treći A' dio nastupa veličanstveno u *fortissimo* dinamici, melodijom u desnoj ruci pojačanom oktavama i obogaćenom dodatnim

sporednim glasom te pratnjom u lijevoj ruci gdje je pedalni ton *es* povremeno podebljan oktavom. (Primjer 81.)

Coda počinje u 33. taktu te sadrži materijal iz prethodnog A' dijela, tj. reprize. Materijal se ponavlja i reducira se sa četiri takta na dva takta, dok je u pratnji i dalje prisutan tonički pedalni ton. Preludij završava toničkim akordom gdje temeljni ton *es* u basu svira desna ruka preko lijeve u dubokoj oktavi. (Primjer 82.)

The image displays three systems of musical notation for piano. Each system consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The first system begins at measure 33, marked with a '33' above the treble staff. It features a treble line with chords and a bass line with a steady eighth-note accompaniment. A measure rest of 8 measures is indicated above the first measure. The second system starts at measure 34, continuing the accompaniment and adding more treble line activity. The third system starts at measure 38 and concludes with a final chord in the treble and a sustained bass line. The key signature has two flats (B-flat and E-flat).

Primjer 82

3. 20. PRELUDIJ BR. 20 U C-MOLU

Preludij br. 20 skladan je u Moskvi 1896. godine³².

Na početku se nalazi oznaka za interpretaciju *Appassionato* što znači „strasno“ te dominira *forte* dinamika koja se tek pri samom kraju preludija stišava. Bogatom zvuku i strastvenom karakteru preludija doprinose i melodije koje obje ruke sviraju u oktavama te se kreću kroz široki raspon oktava, uglavnom u ritmu triole. Osim sviranja oktava i konstantne glasne dinamike, tehnička zahtjevnost se očituje i u širokim skokovima koji su češći u lijevoj ruci nego desnoj.

U pogledu harmonije, u ovom preludiju se vidi utjecaj Wagnera zbog izbjegavanja tonike i naglašavanja subdominantnih i dominantnih funkcija³³.

Preludij br. 20 napisan je u trodijelnoj A B C formi.

Prvi A dio traje osam taktova te se sastoji od dvije rečenice duge četiri takta. U desnoj ruci se svaka dva takta izmjenjuje silazno i uzlazno kretanje melodije. Objе rečenice počinju na subdominanti c-mola, tj. subdominatnom kvintsektakordu u 1. i 5. taktu. Prema Lee, na prvoj dobi 2. takta nalazi se akord *F-H-ES-AS* koji je enharmonijski ekvivalent Wagnerovom „Tristan akordu“ *F-H-DIS-GIS*. (Lee, 2006: 75)

20

Primjer 83

³² Ibid.

³³ Ibid, str. 75

Drugi B dio počinje u 9. taktu. Traje samo četiri takta te ga čine dvije dvotaktne fraze. Ujedno je i vrhunac preludija. Dinamika se pojačala do *fortissima*. Također počinje na subdominanti, tj. f-molu koji se u ovom dijelu intenzivnije osjeti. U lijevoj ruci se nalaze veliki skokovi. (Primjer 84.)

The image displays a musical score for piano, consisting of two systems. The first system begins at measure 8, marked with a box containing the number '8'. It features a treble clef with a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a bass clef. The right hand plays a melodic line with a large interval jump, while the left hand provides a rhythmic accompaniment. Dynamics include 'cresc.' (crescendo) and 'ff' (fortissimo). The second system begins at measure 11, marked with a box containing the number '11'. It continues the melodic and rhythmic patterns, with a dynamic marking of 'f' (forte) appearing in the right hand. The score concludes with a triplet of notes in the right hand.

Primjer 84

Treći C dio počinje u 13. taktu. *Diminuendo* se pojavljuje u 14. taktu te se dinamika nastavlja postepeno stišavati nagovještajući tako kraj preludija. U 17. taktu već nastupa *piano* dinamika, a u 18. taktu se nalazi i oznaka *sotto voce*. Uzlazno kretanje lijeve ruke u 18. taktu je popraćeno *crescendom* koji ne smije biti preveliki zbog *piano* dinamike i *sotto vocea*, kao ni *sforzando* kojim je obilježena krajnja točka uzlaznog kretanja (ton *es*), dok je silazno kretanje popraćeno *decrescendom*. Smirivanje pri kraju preludija se ne događa samo u dinamičkom, već i u agogičkom smislu – u 19. taktu pojavljuje se *ritardando*. Konačno, tonički akord c-mola se plagalnom kadencom pojavljuje u predzadnjem taktu preludija. (Primjer 93. 14-18)

U preludiju br. 20, kao i u preludijima br. 18 i 19, prevladava *forte* dinamika za razliku od ostalih preludija u kojima je zastupljenija *piano* dinamika. Prema Roh (2015: 33), zbog tehničkih zahtjeva, dinamike i oznaka (*Allegro agitato*, *Affettuoso* i *Appassionato*) ova tri preludija čine kulminaciju cijelog opusa 11.

14

dim. *mf* *p*

18

sotto voce *rit.* *pp*

p *sf*

Primjer 85

3. 21. PRELUDIJ BR. 21 U B-DURU

Preludij br. 21 skladan je u Moskvi 1896. godine³⁴.

Jednostavne je dvoglasne strukture gdje desna ruka sadrži kratke melodije koje se kreću u četvrtinkama, dok je pratnja u lijevoj ruci pokretljivija jer se kreće u osminkama. Lijeva ruka također zahtijeva tehniku legata, a pri tome sadrži široke raspone akorda. Preludij je umjerenog tempa (oznaka *Andante* na početku) i mirnog ugođaja što ga čini sličnim nokturnu. Često se pojavljuju agogičke oznake *ritardando* i *a tempo* te se tri različite mjere, 3/4, 5/4 i 6/4 izmjenjuju od takta do takta.

Preludij br. 21 sastoji se od dva dijela: A (1.-12.t.) i A' (13.-26.t.).

Prvi A dio se sastoji od tri rečenice koje traju četiri takta. U prvoj rečenici se u pratnji nalazi pedalni ton *b* te rečenica završava na rastavljenom septakordu na tonu *b* koji se u 5. taktu rješava u subdominantu B-dura – tonalitet Es-dur u kojem sljedeća rečenica identično ponavlja prvu rečenicu. Ovaj postupak neposrednog ponavljanja teme na subdominanti se već pojavljivao u nekoliko preludija ovog opusa. Na kraju obje rečenice se pojavljuje *ritardando*, da bi se na počecima nalazila oznaka *a tempo*. U posljednjoj rečenici A dijela koja počinje u 9. taktu 5/4 mjera postaje stabilna te traje sva četiri takta. Melodija postaje pokretljivija, dok se u pratnji nalazi pedalni ton *d*. (Primjer 86.)

The image displays the musical score for the first part of Preludij br. 21, measures 1 through 12. The score is written for piano and consists of three systems. The first system (measures 1-4) is in 3/4 time, the second system (measures 5-8) is in 5/4 time, and the third system (measures 9-12) is in 6/4 time. The key signature is one flat (B-flat major). The score includes markings for 'rit.' (ritardando) at the end of the first and second systems, and 'a tempo' at the beginning of the second and third systems. The notation shows a mix of eighth and sixteenth notes in the right hand, and a more active bass line with eighth notes and chords in the left hand.

Primjer 86

³⁴ Ibid.

U drugom A' dijelu prve dvije rečenice su gotovo identične onima iz prvog dijela, jedino se kraj druge rečenice na subdominanti mijenja, dok se u trećoj rečenici pedalni ton sa *d* pomiče na *f*. Na kraju 24. takta se u pratnji javlja sekundarna dominanta za drugi stupanj (V/II) koji nastupa u 25. taktu te se rješava u dominantni septakord. U posljednjem, 26. taktu, pojavljuje se tonički kvintakord na kojem završava preludij u *pp* dinamici. (Primjer 87.)

The musical score consists of three systems of piano accompaniment. The first system (measures 13-18) begins in 3/4 time and changes to 5/4. It features a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. Markings include 'rit.' and 'a tempo'. The second system (measures 18-22) continues in 5/4 time and includes 'rit.' and 'pp a tempo'. The third system (measures 22-26) includes 'pp' and 'dolciss.' markings. The score features complex rhythmic patterns and harmonic changes, including a secondary dominant in measure 25.

Primjer 87

3. 22. PRELUDIJ BR. 22 U G-MOLU

Preludij br. 22 skladan je u Parizu 1896. godine³⁵.

Sadrži četiri glasa – sopran, alt, tenor i bas. Na početku se nalazi oznaka za polagani tempo *Lento* i oznaka *rubato* koja se i kasnije pojavljuje kao i oznake *accelerando* i *ritardando* koje čine ovaj preludij agogički zatjevnim. Dominira *piano* dinamika. Preludij se sastoji od dva dijela te sadrži i *codu*: A A' Coda.

Prvi A dio sastoji se od osmotaktne rečenice koja je konstruirana kao 2 + 2 + 4 takta. U prvom planu su sopran i melodija u basu koja je označena *tenuto* crticama i akcentima te ju je potrebno istaknuti. Jasna tonička harmonija se izbjegava u cijelom dijelu. Jedino se na početku nalazi tonički akord s dodanom sekstom u tenoru, ali zbog toga se može interpretirati kao kvintsekstakord VI. stupnja. Rečenica završava u 8. taktu na dominantni g-mola, tj. D-dur kvintakordu koji prelazi u d-mol kvintakord na posljednjoj dobi takta anticipirajući tako d-mol tonalitet u kojem započinje sljedeća rečenica, ujedno i novi dio preludija. (Primjer 88.)

22

rubato

Op. 11 Nr. 22

p

1

3

3

3

4

3

5

1

3

5

pp

4

3

4

1

Primjer 88

Drugi A' dio počinje u 9. taktu te ponavlja rečenicu iz prvog dijela na mol dominantni. Taktovi 13 i 14 se sekventno ponavljaju u 15. i 16. taktu, dok taktovi 17-20 čine produženje rečenice. Melodija u basu kromatski uzlazi od 13. do 20. takta. Gornji glasovi u desnoj ruci

³⁵ Ibid.

također uzlaze. Uzastopne oznake *acceleranda* pojavljuju se u 13., 15. i 17. taktu te uz uzlazno kretanje melodija vode do kulminacije u 20. taktu koja je specifična po tome što je u *pianissimo* dinamici te je produžena koronom. (Primjer 89.)

Coda započinje u sljedećem, 21. taktu ponavljajući materijal s početka prvog A dijela i sadrži mnogo oznaka: *rubato* i *a tempo* u prvom dijelu takta, *accelerando* u drugom dijelu takta te *ritardando* na kraju 22. takta. Kraj fraze je također produžen koronom u 23. taktu. Preludij završava u *ppp* dinamici autentičnom kadencom V-I. (Primjer 89.)

The musical score consists of three systems of piano music. The first system, starting at measure 10, shows a melodic line with triplets and a bass line with a crescendo. The second system, starting at measure 15, includes dynamic markings like 'p' and 'pp' and tempo changes. The third system, starting at measure 20, shows a final cadence with 'ppp' dynamics and a 'rit.' marking.

Primjer 89

3. 23. PRELUDIJ BR. 23 U F-DURU

Preludij br. 23 skladan je 1895. godine u Vitznauu³⁶. Na početku se nalazi oznaka *Vivo*. Desna ruka se kreće u brzim triolama, dok ju lijeva ruka podupire akordima. Sastoji se od tri dijela i *code*: A B B' Coda.

Prvi A dio traje osam taktova te sadrži dvije rečenice od četiri takta. U obje rečenice su prva dva takta označena *crescendom*, a druga dva *decrescendom*, sve unutar *piano* dinamike koja je naznačena na početku. U lijevoj ruci se pojavljuje punktirani ritam. Dok prva rečenica završava na dominantni F-dura, druga završava na VI. stupnju, tj. u a-molu u kojem se nastavlja sljedeća rečenica koja pripada drugom B dijelu. (Primjer 90.)

Primjer 90

Drugi B dio počinje u 9. taktu u a-molu kao što je ranije navedeno. Konstruiran je kao 2 + 2 + 4 takta. Taktovi 9 i 10 se sekventno ponavljaju u 11. i 12. taktu za sekundu niže. U 13. taktu pojavljuje se materijal sličan onome iz prvog dijela, ali se u lijevoj ruci umjesto punktiranog ritma pojavljuje ritam triole (kombinacija četvrtinke i osminke) te rečenica završava na tonici, u F-duru. (Primjer 91.)

³⁶ Ibid.

Primjer 91

Treći B' dio počinje u 17. taktu i gotovo je identičan prethodnom B dijelu. Razlika je jedino što posljednja rečenica tog dijela završava na VI. stupnju u 24. taktu, umjesto na tonici. *Coda* se nalazi u posljednja dva takta preludija (25. i 26. takt). Počinje na VI. stupnju u F-dura te završava autentičnom kadencom V-I. (Primjer 92.)

Primjer 92

3. 24. PRELUDIJ BR. 24 U D-MOLU

Preludij br. 24 skladan je u Heidelbergu 1895. godine³⁷.

Na početku se nalazi oznaka tempa *Presto* koja sugerira veoma brz tempo. Mjere su 6/8 i 5/8 koje se izmjenjuju svaki takt. Preludij je karakterističan i po poliritmiji gdje je doba u jednoj ruci podijeljena na tri dijela, a u drugoj na dva. Također sadrži ekstremne dinamičke oznake koje sežu od *p* do *fff*. U tehničkom pogledu, desna ruka sadrži repetitije akorda, dok se u lijevoj ruci nalaze skokovite melodije koje se kreću kroz veći raspon oktava.

Preludij br. 24 je napisan u trodijelnoj A B A' formi.

Prvi A dio sastoji se od dvije rečenice koje traju osam taktova. Na kraju svakog drugog takta poliritmija nestaje te se desna i lijeva ruka kreću sinkronizirano – u objema je doba podijeljena na dva dijela (2., 4. takt itd.). Svaka rečenica počinje u *piano*, dok završava u *forte* i pritom je svaka osminka označena akcentom (8. i 16. takt). Obje rečenice se mogu podijeliti kao 6+2 takta jer u 7. i 15. taktu melodija iz lijeve ruke koja se kreće u duolama prelazi u desnu ruku, dok kretanje u triolama prelazi u lijevu ruku. Prva rečenica završava na tonici autentičnom kadencom u 8. taktu, dok druga rečenica modulira u paralelni F-dur u 16. taktu. (Primjer 93. i 94.)

24

5

p

dim. *f*

Primjer 93

³⁷ Ibid.

Primjer 94

Drugi B dio počinje u 17. taktu, na dominantanti F-dura i također u *piano* dinamici. Traje deset taktova: 2 + 2 + 2 + 1 + 1 + 1 + 1. U 19. taktu pojavljuje se dugi *crescendo* koji kroz osam taktova vodi do *fortissima* u 27. taktu u kojem počinje repriza. (Primjer 95.)

Primjer 95

Repriza ili treći A' dio je kulminacija preludija u kojoj se pojavljuje prva rečenica iz prvog A dijela, ovaj put u *fortissimo* dinamici, potpunijim akordima u desnoj ruci i koji su za oktavu više, dok je melodija u lijevoj ruci pojačana oktavama. *Fortissimo* dinamika i korištenje širokog raspona oktava doprinosi veličanstvenom zvuku reprize. U 33. taktu dinamika doseže do *fff* te 6/8 mjera postaje konstantna. Rečenica je produžena s dodatna tri takta na kraju te preludij završava autentičnom kadencom V-I. (Primjer 96.)

The image displays three systems of musical notation for a piano piece. Each system consists of a grand staff with a treble and bass clef. The first system begins at measure 25, the second at measure 29, and the third at measure 33. The music is characterized by dense, multi-octave chordal textures in the right hand and more active melodic lines in the left hand. A dynamic marking of *ff* (fortissimo) is present in the first system. The time signature is 6/8. The final system concludes with a cadence, indicated by a double bar line and a repeat sign.

Primjer 96

Preludij br. 24 u d-molu po svom karakteru kojeg čine veoma brzi tempo, široki raspon dinamike te veoma glasna dinamika na kraju kao i upotreba cijelog raspona klavira čini veličanstveni i efektni završetak cijelog opusa 11.

4. ZAKLJUČAK

Kroz analize 24 preludija op. 11 bila je obraćena pozornost na forme preludija, harmonijske progresije, interpretaciju, tehničke zahtjeve te kako se u ovom opusu manifestiraju utjecaji Chopina, Liszta i Wagnera. Bez obzira na velik utjecaj Skrjabinovih uzora u ranom razdoblju stvaranja kojem pripadaju ovi preludiji, u ovom opusu se prepoznaju individualne karakteristike Skrjabinovog skladateljskog stila. To zaključujemo zbog načina na koji se tretira ritam, dinamičke promjene te harmonijski jezik. Izvedba preludija op. 11 zahtijeva dobru kondiciju izvođača te uvjerljivo prikazivanje različitih karaktera svakog od preludija.

Također je bila obraćena pozornost i na preludij kao formu koja se prije Chopina nije pojavljivala kao samostalna skladba, dok je u ruskoj glazbi Skrjabin među prvim skladateljima koji je započeo tradiciju skladanja preludija, bilo kao samostalnih djela ili u okviru nekog većeg djela. Skrjabinov opus obuhvaća velik broj skladbi za klavir te zauzima posebno mjesto u ruskoj glazbi.

5. SAŽETAK

U ovom radu prikazan je život ruskog skladatelja Aleksandra Nikolajeviča Skrjabin (1872. – 1915.) te se iz njegovog opusa analiziraju 24 preludija op. 11. Preludiji su nastajali kroz duži vremenski period i obuhvaćaju sve tonalitete po kvintnom krugu, uključujući i paralelne mol tonalitete. Zbog toga se povezuju sa Chopinovim preludijima op. 28 i Bachovim zbirkama preludija i fuga iz *Dobro ugođenog klavira*. Preludiji međutim nisu skladani po redosljedju tonaliteta jer je prvi skladan Preludij br. 4 u e-molu. Kroz analize se po pojedinim karakteristikama prepoznaju utjecaji Chopina, Liszta i Wagnera, ali se također pojavljuju i prepoznatljiva obilježja Skrjabinove glazbe kao što su poliritmija, polimetrija, nagle promjene tempa i dinamike te specifični harmonijski obrasci.

Iako je Skrjabin naglasio da je svaki preludij u ovom opusu samostalna kompozicija, 24 preludija op. 11 se mogu izvoditi i kao cjelina sadržana od skladbi veoma raznolikih karaktera i čiji vrhunac čine Preludiji br. 18, 19 i 20, dok brzi i dinamični Preludij br. 24 čini veoma efektan zaključak cijelog ciklusa.

Ključne riječi: ruska glazba, Skrjabin, preludij

Key words: Russian music, Scriabin, prelude

6. LITERATURA

- Andreis, J. (1942) *Povijest glazbe*. Zagreb: Izdanje Matice Hrvatske
- Andreis, J. (1976) *Povijest glazbe 3*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber
- Gillespie, J. (1972) *Five Centuries of Keyboard Music*. New York: Dover Publications
- *Muzička enciklopedija, 3. svezak* (1977) Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod
- Lee, H. (2006) *Tradition and Innovation in the Twenty-Four Preludes, Opus 11 of Alexander Scriabin*: traktat. Austin: Hwa-Young Lee

Dostupno na:

<https://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/2563/leed28789.pdf>

(Pristupano 16. travnja 2017.)

- Roh, Y. (2015) *A comparative study of the twenty-four preludes of Alexander Scriabin and Sergei Rachmaninoff*: ogled. Indiana: Yoon-Wha Roh

Dostupno na: <https://iucatech.edu/iuc/15154745> (Pristupano 16. travnja 2017.)

- Leikin, A. (2011) *The Performing Style of Alexander Scriabin*. Farnham: Ashgate Publishing Limited

Dostupno na:

https://books.google.hr/books?id=6wodWg1phswC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (Pristupano 17. travnja 2017.)

- Burge, D. (1990) *Twentieth-Century Piano Music*. New York: Schirmer Books
- Danuser, H. (2007) *Glazba 20. stoljeća*. Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo
- Šonberg, H. (1983) *Veliki pijanisti*. Beograd: Nolit
- <http://www.henle.com/media/foreword/0484.pdf> (Pristupano 13. ožujka 2017.)